

บทที่ 2

วรรณคดีและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษา เพราะนักศึกษาเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ล้ำค่า ที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าในอนาคต สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ บุคลิกภาพ และพัฒนานิสัย นักศึกษาแต่ละคนที่เข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จะมีลักษณะประจำตัวและธรรมชาติที่แตกต่างกันไปตามสภาพร่างกาย จิตใจ พื้นภูมิหลัง ความสามารถ ความสนใจ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการจัดการศึกษาของสถาบัน สถาบันจึงต้องสนใจศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในปัญหา และความต้องการของนักศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปจัดประสบการณ์และสภาพแวดล้อมต่างๆ ให้เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาเพื่อให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งด้านวิชาการ สติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ

ดังนั้นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ จึงแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่หนึ่ง กล่าวถึง ลักษณะและธรรมชาติของนักศึกษา ประเภทของนักศึกษา และปัญหาและความต้องการของนักศึกษา ตอนที่สอง กล่าวถึงแนวความคิดในการพัฒนานักศึกษา ตอนที่สาม กล่าวถึง การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ลักษณะทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ตอนที่สี่ กล่าวถึง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของนักศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ลักษณะและธรรมชาติของนักศึกษา

นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในวัยระหว่าง 17-22 ปีโดยประมาณ อันเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการเริ่มต้นการเป็นผู้ใหญ่ และเป็นช่วงของการพัฒนาการเป็นผู้ใหญ่จนถึงความเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ 2524: 39) และนักศึกษาแต่ละคนที่

เข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามี เอกลักษณ์ บุคลิก และความสามารถ ที่แตกต่างกัน จึง มีนักการศึกษาและผู้สนใจได้ศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ลักษณะและธรรมชาติของนักศึกษาไว้ ดังนี้

ก. ลักษณะและธรรมชาติของนักศึกษาไทย

จากการประชุมวิชาการ ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, บรรณาธิการ 2524: 8-9) ในหัวข้อลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ที่ประชุมได้แบ่งลักษณะธรรมชาติของนักศึกษาออกเป็น

1. แบ่งตามพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

1.1 นักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง และฐานะดี

1.2 นักศึกษาครูส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและยากจน

1.3 นักศึกษาเกษตรส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและยากจน

2. แบ่งตามพื้นฐานทางจิตวิทยา

2.1 การพัฒนาการทางด้านร่างกายของนักศึกษาในระดับนี้ จะมีความพร้อมช่วยเหลือตนเองได้

2.2 ด้านจิตใจ มีนิสัยอยากรู้อยากเห็น แต่การเรียนการสอนยังไม่เอื้ออำนวยในการแสดงออกมากนัก นอกจากนี้นักศึกษาระดับนี้จะชอบการมีส่วนร่วม มีแรงจูงใจสูง และอุดมคติสูง

2.3 ด้านสติปัญญา มีสติปัญญาลด และฉลาดปานกลาง ส่วนนักศึกษาครูมีสติปัญญาระดับกลางส่วนใหญ่

2.4 พัฒนาการด้านสังคม จะชอบการรวมกลุ่ม มีการติดต่อสื่อสารกัน

2.5 พัฒนาศิลปะ เป็นไปตามค่านิยมของกลุ่มและเป็นไปตามภูมิภาค เช่น ชาวใต้มักมีความกล้า เป็นต้น นอกจากนี้นักศึกษาระดับนี้มักไม่ค่อยมีความคิดริเริ่ม

2.6 การปรับตัว เป็นไปตามค่านิยมและมักมีปัญหาในเรื่องการปรับตัว

นอกจากจะแบ่งนักศึกษาออกได้ตามพื้นฐานเศรษฐกิจและจิตวิทยาแล้ว

ประกอบ คูปรัตน์ (ประกอบ คูปรัตน์ ใน วัลลภา เทพัสติน ณ อยุธยา, บรรณาธิการ 2529: 39-40) ยังได้แบ่งนักศึกษาไทยออกตามลักษณะ ดังนี้คือ

1. สนใจใฝ่รู้ (Intellectual)
2. เร่งรู้วิชาการ (Academic)
3. การงานเป็นหลัก (Vocational)
4. พลักคนสังคม (Social Political Activists)
5. สร้างสมคุณธรรม-ศาสนา (Religious Moralists)
6. ใฝ่หาความสนุก (Fun Seekers, Collegious)
7. ผู้ก่อกำเนิดประสาสังคม (Constructivists)
8. สร้างสมตนเอง (Individualists)
9. นักเลงหัวไม้ (Anti Social Youth)
10. พวกไม่เอาไหนเลย (Apathetic Youth, Political)
11. พวกเพิกเฉยมีนชา (Alienated Youth)

ลักษณะของนักศึกษาอาจจำแนกตามชั้นปีที่เรียน (ทองเรียน อมรัชกุล 2525: 38-39) คือ

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 นิสิตนักศึกษาพวกนี้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเพื่อหวัง (1) ความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจการศึกษาหาความรู้ความคิดต่างๆ (2) ต้องการเข้าใจตนเอง (Self-Understanding) เข้าใจปัญหาของโลก รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน (3) แสวงหาฐานะส่วนตัว (4) มีความเป็นมิตร ผูกพันอยู่กับเพื่อน และชอบรวมอยู่ในกลุ่ม และ (5) เป็นผู้มีมนุษยธรรม สุภาพเรียบร้อย ให้ความคุ้มครองและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความรู้สึกทั่วไปของนิสิตนักศึกษาพวกนี้ในการเข้าไปศึกษาในมหาวิทยาลัย คือ มีความรู้ระคนกันระหว่างความกลัวและความตื่นเต้น พวกนี้จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ส่วนใหญ่แล้วนิสิตนักศึกษาพวกนี้จะเกิดความไม่พอใจมหาวิทยาลัย แต่ในบางกรณีนิสิตนักศึกษาก็เพียงแต่จะมีความเบื่อและรู้สึกเฉยๆ ไม่นิยมยินร้ายต่อสภาพทั่วไปในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ก็เพราะพวกนี้ถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับการเอาใจใส่ จนกระทั่งเกิดความรู้สึกขึ้นเองว่าตนเองเป็นคนขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นทางออกของนิสิตนักศึกษาเหล่านี้ คือ การริเริ่มสร้างความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยขึ้นมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูงขึ้น (Peer Culture)

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 อันเนื่องมาจากเป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มาแต่เดิม นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จะมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเองเป็นเอกลักษณ์เฉพาะใน ลักษณะที่สูงมาก สำหรับในกลุ่มนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ด้วยกันเอง จะมีความคิดเห็นแตก แยกออกไปน้อยมาก กล่าวคือ มีความคิดไปในแนวเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มีค่านิยมคล้าย คลึงกัน และทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ลักษณะที่คล้ายกับนิสิต นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คือ ความไม่พอใจมหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์ มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรง เช่น เคย

นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นิสิตนักศึกษาพวกนี้มีแนวโน้มที่จะหันความสนใจออกไป จากมหาวิทยาลัย เขาจะมามีส่วนร่วมกับกิจการต่างๆของมหาวิทยาลัย เริ่มตั้งแต่ไม่ สนใจวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของนิสิตนักศึกษา (Student Culture) รวมทั้งไม่ยอมรับ ระเบียบประเพณีของนิสิตนักศึกษาด้วยกันเอง โดยส่วนใหญ่แล้วจะสนใจกับเรื่องส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตหลังสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยในระดับปริญญาตรีไปแล้ว

นอกจากนี้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528: 32-33) ได้ทำการ สืบรวจปัญหาต่างๆของนิสิตปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ ปี พ.ศ.2523 พบว่านักศึกษามี ลักษณะและการปรับตัวที่แตกต่างกันไปในแต่ละปีที่มาศึกษา ดังนี้

ปีที่ 1 ค่อนข้างจะมีความไม่มั่นใจในตนเอง ไม่ค่อยกล้าตอบปัญหาต่างๆ มีปัญหาการปรับตัวเพราะยังใหม่ต่อสิ่งรอบด้าน ค่อนข้างเหงา เพราะไม่ค่อยมีเพื่อน ต้องการความเอาใจใส่ดูแลจากอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษาค่อนข้างสูง ยังมีการ ปรับตัวเข้ากับการเรียนระดับอุดมศึกษาไม่ได้

ปีที่ 2 พุดจาจะฉาน มีลักษณะคล่องแคล่ว มีความมั่นใจขึ้น แต่ยังมีปัญหา เรื่องการลงทะเบียนและการเรียน

ปีที่ 3 มีลักษณะเกาะกลุ่มกับเพื่อนๆ อยากร่วมร่วมในการทำงานบริหาร กิจกรรมนักศึกษา มีความสนใจในวิชาที่เรียนมาก และคิดว่าอยากจะทำอะไรเพื่อให้ มหาวิทยาลัยดีขึ้น

ปีที่ 4 มีลักษณะเป็นคู่ใหญ่ สนใจวิชาการ ค่อนข้างมีความเชื่อมั่นในตนเอง มาก มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบแสดงความคิดเห็นและอยากรู้ อยากเห็น ชักถามเรื่อง เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดจนประสบการณ์ทำงานในอนาคต

ข. ลักษณะและธรรมชาติของนักศึกษาในต่างประเทศ ได้มีการศึกษาวิจัยไว้ เป็นอย่างมาก ดังเช่น

คอฟแมน (Kauffman อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2530: 41-42) ได้ประมวลลักษณะนักศึกษามหาวิทยาลัยไว้ 6 ลักษณะ คือ

1. ผู้ที่มาแสวงหาความรู้และมุ่งมั่นตกลงปลงใจในสาขาวิชาหนึ่ง ซึ่งเขามีความเชื่อมั่นในศาสตร์นั้นๆ เขาอยากจะเป็นความสัมพันธ์กับชีวิตจิตใจของวิชาที่เรียน แต่มักจะผิดหวัง เพราะไม่ได้พบเช่นนั้น

2. ต้องการแสวงหาความมั่นคงทางสังคม เพราะบางครั้งเมื่อเข้ามาในมหาวิทยาลัยก็เกิดความรู้สึกเหมือนคนหลงทาง การที่เข้ามาวิทยาลัยเพราะเขานึกว่าจะเป็นที่ที่ทำให้เขาได้คลายความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับที่บ้าน พยายามหาทางคิดหาบ้านโดยต้องการเป็นอิสระ จึงต้องการที่จะช่วยสนองความต้องการทางจิต หากคนที่ถูกใจเป็นเพื่อน

3. เป็นคนมีอุดมคติและใฝ่ใจดี แต่บางครั้งสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยก็ทำลายอุดมคตินั้นเสีย เขาอยากที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและสนใจปัญหาของสังคม ซึ่งในค่านิยมมหาวิทยาลัยจะไม่ได้นึกถึงหรือเห็นความต้องการของเขา จึงไม่ได้คอยช่วยจัดประสบการณ์หรือเปิดโอกาสให้เขาได้ทดลองทำงานที่ใช้วิชาการที่เรียนอยู่ในห้องเรียนกับชีวิตประจำวัน

4. มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน แต่เพราะว่ามีสิ่งยั่วยุรอบด้านที่ผลักดันให้หันเหิศทางไปทางอื่น กิจกรรมต่างๆ สนุกสนานกว่า ไม่ต้องกังวลเคอะคร้อใจ และได้รับการบีบคั้นจากการเรียน เมื่อเข้ามาศึกษาแล้วไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็รู้สึกเสียใจและผิดหวังมาก จึงต้องหันความสนใจไปสู่ด้านอื่นๆ ซึ่งบางครั้งอาจจะนำไปสู่ปัญหาการเล่นการพนัน การติดยาเสพติด ซึ่งจะเป็นผลร้ายต่อตัวเอง สังคม และประเทศชาติ

5. ต้องการค้นพบตนเอง ความเป็นตัวของตัวเอง แต่ส่วนใหญ่ผู้มักจะไม่พอใจในความปรารถนาและทุกสิ่งในตัวเองนัก นอกจากนั้นการเรียนในระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาบางประเภทไม่ได้ช่วยให้นักศึกษาได้ค้นพบความสามารถของตนเอง บางครั้งทำให้นักศึกษาเข้าใจคิดว่าตนเองโง่มาก เพราะเพียงสาเหตุจากการสอบไล่ตกเพียง 1 วิชาเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถพัฒนาความสามารถด้านอื่นๆ ขึ้นมาได้

6. มีความขัดแย้งและมีความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการบริหาร ลักษณะของนิสิตนักศึกษาในด้านนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปในบางมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาของมหาวิทยาลัยบ้าง โดยการมีนิสิตนักศึกษาตัวแทนที่มีส่วนร่วม

ในการบริหาร จะทำให้เขาได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องขึ้น เพราะเขาเชื่อว่าผู้แทนของเขา มีความภาคภูมิใจต่อกลุ่ม ดังนั้นข้อมูลที่ไต่ถามมีความเที่ยงตรง และสิ่งที่ตัวแทนของเขาทำ ย่อมตอบสนองความต้องการของพวกเขาได้เป็นอย่างดี

สำหรับ มุลเลอร์ (Mueller 1961: 94-102) ได้กล่าวถึงลักษณะผู้เรียน ในมหาวิทยาลัยว่า นักศึกษาเป็นกลุ่มย่อยของสังคมที่เกิดขึ้นเอง และมีลักษณะที่แตกต่าง จากชุมชนอื่นอย่างชัดเจน ซึ่งได้แก่

1. ความแตกต่างในอายุ เป็นกลุ่มที่มีช่วงอายุแตกต่างกันน้อยที่สุด จะอยู่ในช่วงอายุ 17-22 ปี ทำให้มีผลต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในค่านิยม เป้าหมาย ความเหมือนกันในภาษา การแต่งกาย ความสนใจ และแนวความคิดต่างๆ

2. มีพลังทางกายภาพสูง มีความกระตือรือร้นมาก และสามารถทำกิจกรรมต่างๆต่อเนื่องในเวลานาน

3. เป็นกลุ่มที่มาจากระดับกลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างสูง คิดเป็น 1 ใน 3 ของประชากรทั่วไป

4. มีความเหมือนกันในความสนใจและชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้เป็นเพื่อนกันง่าย

5. อัตราส่วนระหว่างเพศชายและหญิงไม่แน่นอน ซึ่งต่างจากสังคมทั่วไป ซึ่งจะมีสัดส่วนระหว่างเพศชายและหญิง 50:50 ทั้งนี้ชนกับมหาวิทยาลัยมีความชำนาญทางสาขาวิชาเฉพาะที่จะดึงดูดความสนใจของเพศชายหรือเพศหญิง อย่างไรก็ตามความสนใจเรื่องเพศเป็นสิ่งที่อยากรู้อยากเห็นของวัยนี้ เพราะเป็นความละเอียดอ่อนและเป็นเครื่องหมายของการบรรลุวุฒิภาวะและมีชื่อเสียง

6. เป็นกลุ่มที่มีอุดมการณ์และความรู้สึก อารมณ์สูง

7. มีบุคลิกภาพที่ยังไม่เป็นผู้ใหญ่ เพราะนักศึกษามีเกณฑ์ที่ไม่สามารถจะใช้กับเหตุการณ์จริงได้ มีความเชื่ออย่างลึกซึ้งแต่ยังไม่ได้ทดลอง ความเฉลียวฉลาดยังถูกรอปรองไปด้วยอารมณ์ ยึดมั่นคำขวัญมากกว่าเหตุผล ชอบสรุปง่ายๆโดยไม่คิดว่ายังไม่มีการทดสอบ

นอกจากนี้ยังมีผู้วิจัยลักษณะของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยต่างประเทศตามสาขาวิชา (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2530: 106) พบว่า

1. นักศึกษาศาสาอักษรศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีลักษณะคือ ภาษาดี ค่านิยมทางสุนทรียศาสตร์สูง เหตุผลเฉียบขาด รุนแรง แต่เจ้าอารมณ์ มีบุคลิกภาพไม่แน่นอน และไม่ค่อยมีเหตุผลในด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือทฤษฎีต่างๆ

2. นักศึกษาศาสาวิทยาศาสตร์ มีความสามารถทางด้านคำนวณสูง มีอารมณ์มั่นคง ทิศทางสังคมค่อนข้างไปทางอนุรักษนิยม เพราะมีระเบียบแบบแผน มีคุณค่าทางสุนทรีย์ต่ำ แต่ความคิดทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ สูง

3. นักศึกษาศาสาสังคมศาสตร์ มักจะไม่ค่อยมีผู้ใหญ่คู่สูง ใจค่อนข้างคับแคบ คุณค่าทางศาสนาค่อนข้างต่ำ แต่เฉียบคมเจ้าปัญญา และสนใจในการเมือง เศรษฐกิจ สูง

ค. ลักษณะพิเศษของนักศึกษา

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530: 43-44) ได้กล่าวว่า นักศึกษามีลักษณะพิเศษ คือ ความกระตือรือร้นและสนใจในสิ่งแปลกๆใหม่ๆ เขาหาไม่ได้ที่จะเห็นสภาพความไม่ถูกต้องหรือความไม่ยุติธรรมในสังคม ชีวิตของเขาเป็นอิสระที่จะคิดและแสดงออก ดังนั้นจึงหาไม่ได้ที่เห็นข้อผิดพลาดของผู้ใหญ่ และมีการดำเนินการแก้ไขที่ล่าช้า สภาพความขัดแย้งและข้อบกพร่องในสังคมที่เขาเห็น ทำให้มีบั้นจิตใจและเป็นแรงกระตุ้นทำให้พยายามต่อสู้เพื่อเรียกร้องในสิ่งที่ถูกต้อง และธรรมชาติของนักศึกษา คือ สนใจในเรื่องเกี่ยวกับสังคม และมักคิดว่าเมื่อเรียนแล้วจะทำอะไรให้แก่สังคมได้บ้าง ในบางวิชาที่อาจารย์ผู้สอนมิได้บอกกล่าว หรือช่วยให้เขาคิดได้ว่าวิชาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับชีวิตปัจจุบันอย่างไร นิสิตนักศึกษาก็จะเกิดความเบื่อหน่ายวิชานั้นขึ้นมาทันที เพราะมองไม่เห็นเลยว่าจะเกี่ยวข้องกับชีวิตอนาคตของเขา

ประเภทของนักศึกษา

การแบ่งประเภทของนักศึกษา ได้มีการจำแนกประเภทของนักศึกษาโดยอาศัยเกณฑ์ประกอบต่างๆ ดังนี้

โดยอาศัยความเกี่ยวข้องกับสถานศึกษากับความเกี่ยวข้องกับแนวทางการความคิดต่างๆ เบอร์ตัน อาร์ คลาก (Burton R. Clark, อ้างถึงใน ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ใน พรชูลี อาชวอรุ่ง, บรรณาธิการ 2525: 197) ได้แบ่งลักษณะวัฒนธรรมของ

นักศึกษาที่สัมพันธ์กับการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยออกเป็น 4 ลักษณะ ในการแบ่งของ Clark ได้อาศัยพื้นฐาน 2 แนวทาง คือ แนวทางของความคิดหรือปัญหาเป็นหลัก โดยพวกที่เน้นสถาบันมาก คือ พวกวิชาการ และกิจกรรม ในขณะที่พวกเน้นสถาบันไม่มากนัก ได้แก่ พวกกลุ่มก้าวหน้า และกลุ่มอาชีพ เมื่อรวม 2 แนวทางเข้าแล้วจะได้กลุ่มนิสิตนักศึกษา 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มวิชาการ (Academic Subculture) เป็นนิสิตที่เห็นว่าชีวิตมหาวิทยาลัยต้องเป็นไปเพื่อการเรียน ความสนใจพวกนี้จะอยู่กับวิชาการ รายงาน เกรด และความหวังที่จะได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไป ชีวิตของนักศึกษากลุ่มนี้ผูกพันกับห้องเรียน ห้องสมุด และสถาบันของตนเองอย่างมาก

2. กลุ่มก้าวหน้า (Non-conformist Subculture) เป็นกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่สงสัยและไม่เชื่อในค่านิยมและแบบแผน พฤติกรรมที่เป็นอยู่มีความคิดเป็นอิสระของตนเอง มีแนวโน้มที่จะต่อต้านสถาบัน ต้องการสร้างสรรค์สังคมที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น ความรู้ และความคิดมาจากนอกมหาวิทยาลัย

3. กลุ่มกิจกรรม (Collegiate Subculture) กลุ่มนี้ไม่สนใจการเรียนและตำรา ในขณะที่เดียวกันก็ไม่สนใจสังคมและความคิด แต่สนใจในกิจกรรมการกีฬา สันทนาการ และบันเทิง เน้นครึกกับสถาบันในฐานะที่เป็นส่วนทำกิจกรรมดังกล่าว

4. กลุ่มอาชีพ (Vocational Subculture) เป็นกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่สนใจเรียนเพื่อให้ตนเองจบไปประกอบอาชีพได้เป็นหลักสำคัญ ไม่สนใจกับความคิดความอ่านอย่างแท้จริง ไม่สนใจกับกิจกรรมทุกประเภท ไม่ผูกพันกับสถานศึกษามากนัก

สำหรับ ครอส (Cross 1974 อ้างถึงใน ประกอบ คูปริศน์ 2530: 186) ได้จำแนกนักศึกษาตามความสามารถแต่ละด้านที่สำคัญ 3 ด้าน คือ

1. เก่งคิด (Ideas) นักศึกษาบางคนด้อยสภาพสติปัญญา พื้นฐานทางการศึกษา และการฝึกอบรมที่ผ่านมาของเขาทำให้เขามีความสามารถในเรื่องของการใช้ความคิด เนื้อหาวิชา หรือทฤษฎี ได้มากกว่าคนอื่น ๆ

2. เก่งคน (People) บางคนมีความโน้มเอียงที่จะมีทักษะในการทำงานกับคนได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักการสื่อความหมาย การติดต่อ หรือการจัดการที่ต้องเกี่ยวข้องกับคน

3. เก่งงาน (Things) บางคนไม่ถนัดทฤษฎี ไม่ค่อยคิดได้ลึกซึ้ง หรือไม่ถนัดที่จะทำงานกับคน แต่ถ้าให้ทำงานอะไรที่ต้องลงมือปฏิบัติแล้วจะสามารถทำได้ กล่าวคือ เป็นนักปฏิบัติ

ส่วน ประกอบ คูปริตน์ (2530: 187) ได้กล่าวว่า สภาพการที่พักอาศัยและการเดินทางมาเรียนที่สถาบันอุดมศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา จึงได้จัดประเภทของนักศึกษาตามสภาพการพักอาศัยออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. พวกพักอาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง นักศึกษาพวกนี้จะเดินทางมาเรียนแบบไปเช้าเย็นกลับ หรือแบบต้องเดินทางไปเรียน (Commuting Students) พวกนี้จะเป็นกลุ่มที่พ่อแม่เคียดริ้นน้อยที่สุดในแง่การเปลี่ยนแปลงด้านค่าใช้จ่าย หรือความเป็นห่วงใยบุตรหลานของตน ยกเว้นในกรณีที่สถานที่เรียนอยู่ไกลจากบ้านพักของตนมาก

2. พวกพักอาศัยอยู่ในหอพักของสถาบัน พวกนี้บ้านพักอาจอยู่ไกลจากสถาบันจนเกินกว่าจะเดินทางไปกลับได้ทุกวันี่เรียน หรืออาจต้องการความเป็นอิสระจากพ่อแม่ หรือต้องการชีวิตสนุกสนานแบบมหาวิทยาลัยอยู่แล้วแต่ นักศึกษาเหล่านี้ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง เพราะต้องจ่ายค่าที่พัก ค่าอาหาร ยิ่งมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในเขตชุมชน โอกาสหางานทำเพื่อหารายได้พิเศษก็ไม่มี

3. พวกพักอาศัยอยู่ในบ้านอิสระนอกเขตมหาวิทยาลัย พวกนี้คล้ายพวกอยู่อาศัยกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองตรงที่ไม่ต้องอยู่อาศัยภายในบริเวณมหาวิทยาลัย อยู่นอกระเบียบของการพักอาศัย แต่ขณะเดียวกันก็เหมือนพวกพักอยู่หอพักของมหาวิทยาลัยตรงที่ต้องอยู่เป็นอิสระจากบิดามารดา เข้าบ้านอยู่กับเพื่อน อยู่หอพักเอกชน หรืออาศัยตามวัด พวกนี้อาจเสียค่าใช้จ่ายถูกกว่าพวกพักอาศัยอยู่ในมหาวิทยาลัย หรืออาจแพงกว่าแล้วแต่การเลือกสถานที่หรือโอกาส

นอกจากนี้แล้วได้มีการจำแนกประเภทนิสิตนักศึกษา โดย สรรเสริญ อุทัยเฉลิม (2514: 183-184) ได้แบ่งประเภทนิสิตนักศึกษาไทยจำแนกตามความมุ่งหมายในการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้คือ

1. ประเภทมาเรียนเพื่อหาความรู้แต่เพียงอย่างเดียว ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมสังคมภายนอก เป็นหนอนหนังสือ

2. ประเภทมาเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพื่อตนเองและสังคม พวกนี้จะต่างกับพวกแรก เขาจะศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม ใช้เวลาว่างออกไปบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคมให้ดีขึ้น

3. ประเภทแสวงหาแนวคิดใหม่ พวกนี้ได้ชื่อว่าเป็นพวกหัวก้าวหน้า ไม่ยอมหยุดนิ่ง พยายามหาความรู้ใหม่ ชอบแสดงออก แสดงความคิดเห็นใหม่ๆ แปรลก พวกนี้ได้ชื่อว่าเป็น "ปัญญาชน" พวกนี้ถ้าได้รับการเอาใจใส่จากอาจารย์ช่วยชี้แนะแนวทางให้ข้อคิดที่ถูกต้อง ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของคนพวกนี้จะทำให้กลุ่มนี้ขึ้นนำกลุ่มอื่นๆ ได้ เพราะถือเป็นพวกก้าวหน้าหรือกลุ่มปฏิกิริยา

สำหรับ เตือนใจ ชิวักคี (2516: 110-111) ได้แบ่งนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. นิสิตนักศึกษาที่เข้ามาต้องการเรียน ได้แก่ นิสิตนักศึกษาที่เลือกเข้ามาเรียนในคณะและมหาวิทยาลัยที่ชอบ และสอบเข้าได้ หรือพวกที่สอบเข้าเรียนในคณะที่ไม่ชอบแต่มีความต้องการที่จะเรียน นิสิตนักศึกษาประเภทนี้เมื่อเข้ามาเรียนแล้วจะตั้งใจเรียน ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับมหาวิทยาลัยวางไว้ มีความกระตือรือร้นในการศึกษา เพราะมีแรงจูงใจ คือ ต้องการจะได้ปริญญาตรี

2. นิสิตนักศึกษาที่เข้ามาเพราะความจำเป็น ได้แก่ พวกที่เข้ามหาวิทยาลัยโดยสิ้นความรู้สึกของตน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะถูกบังคับ ถูกกดดันจากญาติพี่น้องบังคับให้เรียนคณะที่ไม่ชอบ เพราะเป็นคณะที่พ่อแม่เคยเรียน หรือเป็นคณะที่หางานหาง่าย ถ้าไม่เรียนพ่อแม่ไม่พอใจ ไม่ให้เงินค่าใช้จ่าย เป็นต้น นิสิตนักศึกษาของไทยส่วนมากต้องพึ่งเงินค่าใช้จ่ายในเรื่องการศึกษาจากผู้ปกครอง จะไม่ทำงานในขณะที่เรียน นอกจากนี้ยังรวมถึงนิสิตนักศึกษาที่เลือกเรียนตามเพื่อน เมื่อเข้าได้แล้วไม่ชอบเรียนในคณะที่สอบได้ นิสิตนักศึกษาประเภทนี้เมื่อเข้ามาเรียนบางครั้งก็สร้างปัญหาให้มหาวิทยาลัย ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ไม่ตั้งใจเรียน (Never Learn) ไม่เกิดการเรียนรู้

ปัญหาของนักศึกษา

ปัญหาเป็นสภาพการที่บุคคลทุกเพศทุกวัยประสบ ซึ่งเกิดจากสภาพความขัดแย้ง ข้อบกพร่องในสังคมและสภาพแวดล้อม หรือจิตใจที่ทำให้เกิดความคับข้องใจ ยุ่งยากใจ

และสบายใจ และโดยเฉพาะนักศึกษาซึ่งมีลักษณะบังคับ คือ กระตือรือร้นและสนใจในสิ่งแปลกๆใหม่ ๆ และอยู่ในระยะวัยที่กำลังเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายรวดเร็ว เริ่มเป็นตัวของตัวเอง จึงทำให้นักศึกษามีปัญหาหลายด้าน ซึ่งอาจเนื่องมาจากตัวนักศึกษาเอง หรือเกิดจากสภาพการเรียนการสอน อาจารย์ หรือสิ่งแวดล้อมในสถาบันก็ได้ ปัญหาต่างๆอาจจะพิจารณาแยกประเด็นได้ดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2530: 15-22)

1. ค่านิยมการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นค่านิยมที่คนในครอบครัวและสังคมย้าให้ไปสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเกิดความเข้าใจว่า ปริญญาบัตรเป็นสิ่งที่มีความหมาย มีความสำคัญต่อชีวิตในอนาคต การมุ่งสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษาจึงมิได้ตระหนักในความสามารถของตน ความสนใจ ความตั้งใจ ตลอดจนความมุ่งหมายของชีวิต ทำให้นักศึกษาที่ไม่มีความพร้อมที่จะเรียนในอุดมศึกษาเข้ามาด้วยความไม่เต็มใจ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายหรือไม่สามารถจะเรียนได้

2. ความคิดหวังต่อสภาพหลังการคัดเลือก นักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ตกอยู่ในสภาพความไม่พึงพอใจต่อสถาบันที่สอบคัดเลือกได้ เมื่อใจไม่รักทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างดูยาก ปรับตัวไม่ได้ ชักนุ้ชัคตาไปหมด มีผลกระทบไปสู่การศึกษาและชีวิตของนักศึกษาเหล่านั้น

3. ขาดจุดมุ่งหมายของชีวิต เป้าหมายของนักศึกษาส่วนใหญ่อยูู่ในเขตวงจำกัดว่า ขอให้สอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาจะเป็นแห่งใดก็ได้ ดังนั้นเมื่อสอบเข้าได้ก็ไม่สามารถกำหนดแผนการทำงานหรือการศึกษาต่อ เมื่อสำเร็จการศึกษาในอนาคตจึงทำให้หลายคนประสบความผิดหวัง

4. ขาดการแนะแนวด้านอาชีพ นักศึกษาในปัจจุบันได้มีข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการศึกษาและอาชีพน้อย จึงไม่สามารถจะตัดสินใจได้ถูกต้องว่าควรเลือกศึกษาในสาขาวิชาชีพใด

5. ปัญหาการเงิน มีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในขณะศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพราะบางคนมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทั้งที่ผู้ปกครองไม่สามารถจะส่งเสียให้เล่าเรียนได้ ทำให้นักศึกษากลุ่มนี้เกิดความคับข้องใจ เป็นห่วงกังวลเนื่องจากไม่มีเงินค่าหน่วยกิต หรือบางครั้งก็ไม่มีเงินแม้แต่ค่าอาหารกลางวัน

6. ปัญหาครอบครัว มีนักศึกษาจำนวนหนึ่งที่มีคาเสียชีวิต หรือมารดาเสียชีวิตไปแล้ว หรือมีครอบครัวที่มีคามารดาแยกกันอยู่ สภาพครอบครัวที่สูญเสียผู้อุปการะหรือหลักในชีวิตไป อาจทำให้นักศึกษาเกิดความว้าเหว่ ว้าวุ่น คับข้องใจ ไม่มีคนที่จะนำเรื่องต่างไปปรึกษาหรือขอความคิดเห็นในการแก้ปัญหาบางประการได้ ทำให้มีผลมาสู่ห้องเรียนหรือการปรับตัวกับสภาพการศึกษา

7. ปัญหาสุขภาพ นักศึกษาแทบทุกคนมีปัญหาส่วนตัวติดต่อมาสู่สถาบันอุดมศึกษาด้วย เช่น ปัญหาทางสุขภาพ มีผู้กล่าวว่านักศึกษาเกือบทุกคนเป็นหรือเคยเป็นโรคทางเดินอาหาร ปวดท้อง ท้องไม่ปกติ โรคกระเพาะ และโรคหวัด หรือแพ้อากาศอยู่เสมอ อาจารย์แพทย์บางท่านเคยวิจัยพบว่า นิสิตแพทย์เองก็เป็นโรคขาดอาหาร นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาออกกำลังกาย สุขภาพจึงมักจะไม่ดี ทำให้เป็นโรคต่างๆได้ง่าย นอกจากนั้นนักศึกษาอีกหลายคนมีปัญหาทางจิต เป็นโรคความเครียดสูง มีจิตวิตกกังวลในรูปแบบต่างๆ ความเครียดและปัญหาทางจิตอาจเกิดขึ้นจากความวิตกกังวลเรื่องการเรียน การปรับตัวกับเพื่อน หรือปัญหาทางครอบครัว หรือปัญหาส่วนตัวอื่นๆ

8. ปัญหาการเรียน เนื่องจากการเรียนระดับอุดมศึกษาเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาพยายามศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักค้นคว้า รู้จักใช้ข้อมูลต่างๆที่ได้จากการสังเกต ชักถาม จดจำ สืบรวจ ปฏิบัติจริง และจากการอ่าน การเรียนระดับนี้จึงยากกว่าระดับมัธยมศึกษา การเรียนระดับนี้นักศึกษาจึงต้องรู้จักขวนขวายฝึกตนเอง สร้างวินัยในตนเอง ไม่มีอาจารย์คอยดูแล การจัดการเรียนค่อนข้างเป็นอิสระ จึงเป็นเหตุให้หลายคนที่ไม่รู้จักบังคับใจตนเอง เกิดการขาดเรียน ประกอบกับขณะที่เรียนจดคำบรรยายไม่ทัน ไม่รู้จักสาระสำคัญของเนื้อหา ไม่ทราบวิธีทำรายงานที่ถูกต้อง เวลาสอบก็เคยชินกับข้อสอบที่มีแต่่วงๆซี้ดๆ เมื่อให้เขียนคำอธิบาย ยกตัวอย่าง ตีความ วิเคราะห์ หรือให้เหตุผล ก็ไม่อาจทำได้ ผลการสอบส่วนใหญ่ในชั้นปีที่ 1 มักจะสอบตกกันเป็นส่วนมาก เมื่อได้คะแนนไม่ดียิ่งก็เกิดความท้อถอยมากยิ่งขึ้น เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน เกิดความเบื่อการฟังคำบรรยาย ไม่มีกำลังใจที่จะศึกษาค้นคว้าหรือเกิดแรงจูงใจให้อยากเรียน ปัญหาการเรียนอาจนำมาซึ่งความคับข้องใจจนเป็นสาเหตุให้บางคนเป็นโรคจิต บางคนถึงกับฆ่าตัวตายก็มี

ในการศึกษาปัญหาต่างๆของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกา ได้ค้นพบว่า การที่นักศึกษามากมายหลายประเภทมาเรียนในสถาบันต่างๆนั้น วิทยาลัยและ

มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งได้พบว่า ในขณะที่เรียนหนังสืออยู่นักศึกษามีปัญหาหลายๆ ด้าน (Hunter and Morgan 1949, Tate and Musik 1954, Bath 1961, Penney 1966, Astin 1977 อ้างถึงใน ละเอียด จงกลนี้ ม.ป.ป.: 1-3) พหุจะ เรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการเงิน
2. ปัญหาด้านการเรียน
3. ปัญหาด้านอารมณ์
4. ปัญหาด้านสังคม
5. ปัญหาด้านสุขภาพ
6. ปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาเพศตรงข้าม ปัญหาครอบครัว ปัญหาความขัดแย้ง

ด้านศาสนา และปัญหาความไม่พอใจสถาบัน เป็นต้น

มุลเลอร์ (Muller 1961: 106) ได้กล่าวถึงปัญหาของนักศึกษาโดยสรุปง่ายๆ

4 ด้าน ได้แก่

1. ปัญหาจากการแยกตัวออกจากครอบครัว
2. ปัญหาการเลือกอาชีพ
3. ปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ที่พึงพอใจกับเพศตรงข้าม
4. ปัญหาการบูรณาการบุคลิกภาพ

นอกจากนี้ได้มีการศึกษาปัญหาของนักศึกษา โดยใช้แบบสำรวจปัญหาของนักศึกษา ที่เรียกว่า Problem Check List (PCL) ของ มูนีย์ และ กอร์ดอน (Mooney and Gordon, 1950) ซึ่งเป็นแบบสำรวจปัญหาของนักศึกษา 11 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพและ พัฒนาการทางร่างกาย การเงินและสภาพความเป็นอยู่และการทำงาน กิจกรรมทาง สังคมและนันทนาการ ความสัมพันธ์ทางสังคม การปรับตัวทางอารมณ์และส่วนตัว การ ปรับตัวทางเพศและการแต่งงาน บ้านและครอบครัว ศิลธรรมจรรยาและศาสนา การ ปรับตัวด้านการเรียน อนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา และหลักสูตรและการสอน การศึกษานี้ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาในช่วง 10 ปี ดังที่ พาลลาดีโน และ ทรียอน (Palladino and Tryon 1978) ศึกษา นักศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาในปี 1969 กับปี 1976 และ คอปลิค และ เดวิโต (Koplik and DeVito 1986) ได้ศึกษา นักศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาในปี 1976 กับปี 1986 พบว่านักศึกษาปี 1976 มีปัญหามาก

กว่านักศึกษาปี 1969 และนักศึกษาปี 1986 มีปัญหามากกว่านักศึกษาปี 1976 ในทุกด้าน และมีการเปลี่ยนแปลงของปัญหาระหว่างนักศึกษาชายและหญิง ดังนั้นควรมีความสนใจต่อความต้องการที่แตกต่างกันของนักศึกษาชายและหญิงในมหาวิทยาลัย

สำหรับการศึกษาปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทย เช่น สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2504) ได้ศึกษา "ปัญหาของนิสิตจุฬาลงกรณ์ ปีการศึกษา 2503-2504" สมบัติ โฆษิตธรรม (2506) ได้ศึกษาเรื่อง "การสำรวจปัญหาของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสามมิตร ปีการศึกษา 2505" และ นิพนธ์ คันทเสวี (2518) ได้ศึกษา "ปัญหานิสิตในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์" โดยสรุปแล้วการศึกษาค้นพบตรงกันว่า ปัญหาของนักศึกษามีปัญหาที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาเอง ได้แก่ ปัญหาการเงิน ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน บุคลิกภาพ
2. ความสัมพันธ์กับเพื่อน การคบเพื่อนต่างเพศและเพศเดียวกัน
3. ความสัมพันธ์กับอาจารย์ ทั้งที่เป็นอาจารย์สอน อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนอกหลักสูตร
4. ปัญหาเกิดจากสถานที่เรียน สถานที่พักก่อนภายในมหาวิทยาลัย ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์การเรียนต่างๆ
5. ด้านการบริการสวัสดิการต่างๆ รวมทั้งระบบบริหารของมหาวิทยาลัย

ความต้องการของนักศึกษา

ความต้องการเป็นสิ่งที่อยู่ในสิ่งมีชีวิตทั้งหมด เป็นสิ่งที่มองเห็นได้และมองเห็นไม่ได้ การที่จะมองเห็นได้นั้นมักจะแสดงออกมาในรูปพฤติกรรม (Behavior) ความต้องการจะเกิดขึ้นได้จากการที่ร่างกายเกิดความขาดสมดุลในร่างกาย และมีสิ่งมากระทบกระเทือนหรือเกิดแรงกระตุ้น (Stimulus) ความต้องการเมื่อเกิดขึ้นแล้วเป็นผลให้มนุษย์กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามขึ้นมา และความต้องการของบุคคลจำแนกได้ 2 ชนิด (สมบัติ ชูชีพชัย 2528: 52-54) คือ

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการที่เกิดจากแรงผลักดันทางร่างกาย ได้แก่ การให้อวัยวะภายในร่างกายทำงานตามปกติ ความต้องการทางเพศ การเคลื่อนไหวของประสาทและกล้ามเนื้อในร่างกาย

2. ความต้องการด้านจิตใจ (Psychological Needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นจากภายในจิตใจและอารมณ์ ได้แก่ ความอบอุ่นรักใคร่ ความปลอดภัยปราศจากความวิตกกังวล ความยอมรับนับถือ การประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ความเป็นอิสระ การให้สังคมยอมรับ และเกียรติยศชื่อเสียงและการยกย่อง

เมื่อพูดถึงความต้องการของนักศึกษาซึ่งมีความต้องการเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป การพิจารณาความต้องการของนักศึกษาจึงมีได้หลายวิธี บางทีก็พิจารณาความต้องการของนักศึกษาไปสัมพันธ์กับจิตวิทยาการศึกษา พฤติกรรมศาสตร์ และทฤษฎีความต้องการต่างๆ ดังเช่น บุรุษชัย จงกลณี (2525: 24-26) ให้นำทฤษฎีของ มาสโลว์ (Abraham H. Maslow) ซึ่งเป็นทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ที่เรียกว่า Maslow's Hierarchy of Needs นำมาพิจารณาความต้องการของนักศึกษา โดยกล่าวว่า ความต้องการของมนุษย์จะมีลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูง เมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจ ความต้องการลำดับสูงขึ้นไปก็จะตามมา ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นต้นอันเป็นสิ่งจำเป็นต่อการมีชีวิตอยู่ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

ขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs หรือ Security Needs) เป็นความต้องการความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย มีสวัสดิภาพจากสิ่งแวดล้อม ปราศจากการข่มขู่และความอยุติธรรมต่างๆ

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและการยอมรับ (Love and Belonging Needs) เป็นความต้องการรักคนอื่น ต้องการให้คนอื่นรัก ต้องการยอมรับในกลุ่ม ในครอบครัว ในหมู่เพื่อนฝูง

ขั้นที่ 4 ความต้องการมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นชื่นชม นิยมยกย่อง ก่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ได้กระทำไป และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

ขั้นที่ 5 ความต้องการที่จะบรรลุสิ่งปรารถนาสูงสุดในชีวิต (Self Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของคนซึ่งต้องการจะทำงานตามความใฝ่ฝันของตน ต้องการทำงานเพื่ออุดมคติ เพื่ออุดมการณ์ของตน

เมื่อพิจารณาถึงความต้องการของมนุษย์ทั้ง 5 ขั้นตามทฤษฎีของมาสโลว์แล้ว สามารถนำเอาลักษณะของนักศึกษา มาพิจารณาถึงความต้องการ 5 ขั้นได้ เพราะนักศึกษามีวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์และแนวคิดของตน มีสติปัญญา มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรัก ความอบอุ่น ปลอดภัย ความเชื่อมั่น และมีอุดมการณ์สูง ดังจะเห็นได้จากกิจกรรมต่างๆที่พวกเขากระทำในมหาวิทยาลัย เช่น การออกค่ายอาสาพัฒนา และการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือชุมชนทั้งในชนบทและในเมือง เป็นต้น สังคมระดับมหาวิทยาลัยหรือสังคมของชาวอุดมศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ดำเนินกิจกรรมทั้งนอกหลักสูตรและร่วมหลักสูตรด้วยกัน เพื่อสร้างสรรค์ประสบการณ์ และเพื่อร่วมกันดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์นั้นๆ

นอกจากนี้แล้ว ได้มีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของนักศึกษา (Kauffman อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2530: 44-45) คือ

1. นิสิตนักศึกษาต้องการให้คนอื่นมีโน้ตส์ทางบวก และเป็นจริงของความสามารถในโลกมหาวิทยาลัยและโลกกว้าง
2. เขาต้องการที่จะก้าวไปถึงจุดที่เขามองเห็นโครงสร้าง และความสัมพันธ์ใกล้ชิดของความรู้ที่เรียน อันจะทำให้เขาสามารถสร้างความคิดและการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
3. เขาต้องการเห็นความสัมพันธ์สอดคล้องของการศึกษาระดับสูงกับคุณภาพของชีวิต และอยากจะมองเห็นชีวิตมีความสัมพันธ์กับความคิดและการตัดสินใจใหม่ที่เขาสร้างขึ้น

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530: 45) ได้กล่าวถึงความต้องการของนักศึกษาอีกว่า นักศึกษายังมีความต้องการให้การเรียนของเขาสัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริงของสังคม ต้องการให้สังคมอุดมศึกษายอมรับความคิดเห็นและการกระทำของเขา เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจในการเรียนรู้ มีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ อันกระทบกระเทือนการดำเนินการกิจการและการบริหารมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะเขาคิดว่า

เขามีส่วนสำคัญในการที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และสามารถให้เหตุผลที่สอดคล้องและตรงต่อความเป็นจริงแก่มหาวิทยาลัยได้

แนวความคิดในการพัฒนานักศึกษา

การจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์ในการมุ่งพัฒนานักศึกษาในลักษณะที่ลึกซึ้ง และมีความหมายมากกว่าการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของเท็จจริง ฝึกฝนทักษะเฉพาะหรือสร้างสมรรถนะทางปัญญาเท่านั้น แต่สิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาประสงค์จะให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา นั้นคือ "การเปลี่ยนแปลง" เพื่อให้เป็นคนที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (พรชูลี อาชวอรุณ 2525: 245) แนวความคิดการพัฒนานักศึกษานั้น ชิคเกอร์ริง (Chickering 1974: 8-19) ได้กล่าวถึงการพัฒนานักศึกษาที่เรียกว่า "ทิศทางการพัฒนาการ 7 ประการ (Seven Vectors of Development)" ดังนี้

1. การบรรลุถึงควมมีสมรรถภาพ (Achieving Competence) เป็นการพัฒนานักศึกษามีสมรรถภาพทางสติปัญญา ทักษะทางกายภาพและการฝีมือ มีพลังงานมีแข็งแรง และมีสมรรถภาพทางสังคมและระหว่างบุคคลในอันที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีความมั่นใจในการทำอะไรรให้สำเร็จตามที่ตั้งใจ

2. การควบคุมอารมณ์ (Managing Emotion) เป็นการพัฒนานักศึกษาได้รู้พื้นฐานอารมณ์เป็นอย่างไร และวิธีการควบคุมอารมณ์จะต้องทำอย่างไร เพราะการควบคุมอารมณ์ต้องคำนึงถึงเวลา สถานที่ และพฤติกรรมต่างๆด้วย

3. ความเป็นตัวของตัวเอง (Becoming Autonomous) เป็นการพัฒนานักศึกษาเป็นตัวของตัวเองด้วยการให้รู้จักปกครองตนเอง สามารถที่จะดำเนินกิจกรรมและจัดการกับปัญหาโดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือ ในขณะที่เดียวกันยอมรับการพึ่งพาระหว่างกันในสังคม และสามารถเปลี่ยนความต้องการหรือการกระทำของตนเองได้ตามที่ตนเห็นสมควร

4. การสร้างลักษณะประจำตนเอง (Establishing Identity) เป็นการพัฒนานักศึกษาได้เข้าใจและค้นหาบุคลิกประจำตนเองทั้งทางกายภาพ นิสัยและบทบาท ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆที่เหมาะสม

5. ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเสรี (Freeing Interpersonal Relationships) เป็นการพัฒนานักศึกษาเรียนรู้ที่จะจัดการตนเองและผู้อื่น เพื่อจะทำให้งานที่ต้องการกระทำร่วมกันได้บรรลุผลสำเร็จ โดยที่ความสัมพันธ์กับผู้อื่นนี้เกี่ยวข้องกับพัฒนาความอดทน ซึ่งต้องอดทนต่อทั้งสิ่งที่ไม่ประสบความสำเร็จและสิ่งทำให้เกิดความทุกข์หรือลำบาก และความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่จะนำไปสู่ความไว้วางใจและความเป็นตัวของตัวเอง

6. การมีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ชัดเจน (Clarifying purpose) เป็นการพัฒนานักศึกษารู้จักสร้างจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนได้ชัดเจน รู้ว่าตนเองต้องการอะไร โดยที่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับความสนใจของตนเองในด้านต่างที่นอกเหนือจากอาชีพ การวางแผนอาชีพ ตลอดจนรูปแบบการดำเนินชีวิตของตนเอง

7. การพัฒนาบูรณาการ (Developing Integrity) เป็นการพัฒนานักศึกษามีความเชื่ออย่างมีเหตุผล มีจุดยืนของตนเอง ไม่หวั่นไหวหรือโอนเอนไปตามสภาพแวดล้อม ถือสิ่งถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ และมีหลักการของตนเองในการประยุกต์ใช้สิ่งต่างๆ

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (ใน ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, บรรณาธิการ 2529: 3) ได้เสนอแนวความคิดการพัฒนานักศึกษาว่า ควรได้รับการพัฒนาในด้านต่อไปนี้

1. การพัฒนาทางสติปัญญา ให้รู้จักรักความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน หัดคิดอย่างมีระบบ และสามารถแก้ไขปัญหาค่างๆได้โดยแนวทางที่ถูกต้อง

2. การพัฒนาวิชาชีพ ให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างงานอาชีพชิ้นใหม่ หรือสามารถจะทำงานในแขนงต่างๆได้ตามควรแก่โอกาสและการฝึกฝนอบรมจากสถาบัน

3. การพัฒนาอารมณ์ สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่สร้างเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่ค้ำจุนในการวัดว่าผู้ใดเป็นผู้ใหญ่หรือไม่ นั่นคือการควบคุมอารมณ์ของผู้นั้น ผู้ที่เรียนเก่งสติปัญญาดี แต่ไม่สามารถระงับอารมณ์ต่างๆได้ นอกจากตนเองมักจะเป็นผู้ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตแล้ว ยังทำให้สังคมที่บุคคลเหล่านั้นร่วมอยู่ด้วยสับสนวุ่นวายกระเทือนอารมณ์ไปด้วย ดังนั้นเมื่อนิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสเข้าใจวิธีการรักษาอารมณ์ของตนได้ ก็ย่อมจะทำให้สังคมเป็นสังคมที่น่าอยู่

4. การพัฒนาทักษะทางสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้นมนุษย์ย่อมมีกิจกรรมร่วมสังคมที่ตนอยู่ จึงต้องพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะทางสังคม ซึ่งหมายถึงความถึงการใช้

วาจาหรือภาษาที่เหมาะสมในการติดต่อสื่อสารในสังคม การเรียนรู้รรมยาต่างๆในการ
สมาคมติดต่อ การแต่งกายตามกาลเทศะ การประพฤติปฏิบัติตามสังคม

5. ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เข้าใจตนเอง รู้จักสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง
รู้จักพึ่งตนเองได้ จัดการกับภารกิจของตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นตลอดไป เพื่อ
สร้างความมั่นใจให้แก่ตนเองและสร้างบุคลิกที่ตนเองพอใจ

6. การพัฒนาคุณธรรม คุณธรรมพื้นฐานที่ควรกำหนดสำหรับบัณฑิต เช่น (1)
ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ไม่กล่าวเท็จ (2) มีความเสียสละ อดทนต่องานทุกชนิด
ที่ได้รับมอบหมาย โดยพยายามทำงานให้สำเร็จด้วยความตั้งใจ (3) การคิดถึง
ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว โดยจะละวางงานส่วนตัวชั่วคราวเพื่อ
ช่วยงานของส่วนรวมให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี (4) การตรงต่อเวลา เห็นคุณค่าของเวลา
(5) ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา หรือใจ
(6) รักชาติ ต้องการทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ ภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย
(7) มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในทุกบทบาท

7. การพัฒนาทัศนคติ กล่าวกันว่าทัศนคติเป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้คนประพฤติ
หรือแสดงออกไปตามทัศนคตินั้น ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อคน ต่อสิ่งรอบข้าง ย่อมเป็นเครื่องแสดง
ให้เห็นว่าได้มีการพัฒนาความคิด ความรู้สึกที่หม่อมต่อคนและสิ่งแวดลอม ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีย่อมจะมี
ความรู้สึกเข้าใจ เห็นใจผู้อื่นมากกว่า และเกิดความคิดในทางที่เป็นผลดีต่อตนเองและ
ผู้อื่น มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ได้ดี สามารถนำสังคมให้เป็นสุขได้ด้วยทัศนคติที่ส่ง
ผลกระทบไปสู่การกระทำที่ดี

8. การพัฒนาการจัดการ ควรฝึกนิสิตนักศึกษาให้เป็นคนสูงงาน รู้จักการแก้
ปัญหาอย่างมีเหตุผล ถูกต้องตามสังคม ตามหลักการ รู้จักแสวงหาแนวทางในการจัดการ
รอบด้าน เช่น ด้านกิจกรรม ด้านสังคม ด้านอาชีพ นักศึกษาคควรเรียนรู้ที่จะทดลองทำ
งานใหม่ รู้จักวิธีหางานทำและแสวงหาแนวทางในการจัดการกิจการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ
ชีวิตของตนเอง

เมื่อพิจารณาแนวความคิดในการพัฒนานักศึกษา เป็นแนวความคิดที่มุ่งตอบสนอง
ความต้องการของนักศึกษาทั้งร่างกายและจิตใจ และมุ่งที่แก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น
กับนักศึกษา ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษาจึงถือว่าการพัฒนานักศึกษาเป็นภารกิจหลักของ

สถาบันอุดมศึกษา การดำเนินงานต่างๆของสถาบันจึงมุ่งที่จะพัฒนานักศึกษาตามแนวความคิดต่างๆ อันได้แก่

ก. การจัดหลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรจะช่วยให้ นักศึกษามีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีความรอบรู้ในสาขาวิชาการต่างๆที่ช่วยทำให้นักศึกษาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และเมื่อพิจารณาลักษณะของผู้เรียนซึ่งมีลักษณะของผู้ใหญ่ที่ควรจะเป็นผู้ที่มีงานทำ มีความรับผิดชอบ และมีงานอดิเรกหรือกิจกรรมที่เป็นที่สนใจเฉพาะตัว จึงจัดองค์ประกอบของหลักสูตรได้ 3 ส่วน คือ (ไพฑูริย์ สิ้นลาร์ตัน 2524: 21-23)

ส่วนที่หนึ่ง เป็นเรื่องของวิชาชีพ (Professional Education) เป็นเนื้อหาความรู้และกิจกรรมต่างๆที่สถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทำความเข้าใจและปฏิบัติได้ในวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่ง เช่น ครู แพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก เกษษกร เป็นต้น

ส่วนที่สอง เป็นเรื่องของการศึกษาทั่วไป (General Education) เป็นเนื้อหาความรู้และกิจกรรมต่างๆที่สถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ทัศนะแนวคิดและบุคลิกที่กว้างขวาง ไม่คิดแคบเฉพาะในสาขาวิชาชีพของตน มีความรับผิดชอบสร้างเสริมคุณธรรมด้านต่างๆ เพื่อเสริมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ขึ้น ประกอบอาชีพของตนได้ดี และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ส่วนที่สาม เป็นหลักสูตรวิชาเลือก (Elective Course) ในระดับอุดมศึกษาถือได้ว่าวิชาเลือกเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง เพราะเป็นการให้โอกาสแก่ความสนใจที่กว้างขวางและแตกต่างของผู้เรียน โดยทั่วไปวิชาเลือกมักจะมีในหลักสูตรวิชาชีพและวิชาการศึกษาทั่วไปอยู่แล้ว ในบางสาขาเปิดวิชาเลือกอื่นๆเพิ่มเติมให้นอกเหนือไปจากวิชาเลือกดังกล่าว

ข. อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ในฐานะผู้ทำหน้าที่สอน ซึ่งการสอนของอาจารย์นั้นคงไม่สอนเฉพาะวิชาการและวิชาชีพเท่านั้น ยังมีหน้าที่สอนนักศึกษาทางด้านจรรยาในวิชาชีพ ด้านจริยธรรม และการพัฒนาบุคลิกภาพนักศึกษาด้านอื่นๆ และหน้าที่สำคัญคือ การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือให้นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่

สุดเมื่อเข้ามาอยู่ในสถาบัน โดยมีบทบาทหน้าที่หลักๆ 5 ประการ (Fred Stickle, 1982 อ้างถึงใน ละเอียศ จงกลณี และคณะ 2529: 5) คือ

1. แนะนำให้นักศึกษาได้เลือกโปรแกรมการเรียนที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของนักศึกษา
2. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับเรื่องกฎระเบียบต่างๆของสถาบัน ตลอดจนให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับวิชาที่เปิด และตารางการเรียนของแต่ละสาขาวิชา
3. ให้คำแนะนำช่วยเหลือที่เกี่ยวกับการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น วิธีการสอน วิธีการเรียน การอ่านอย่างรวดเร็ว และการกระตุ้นตนเองในด้านการเรียน เป็นต้น
4. อาจารย์ที่ปรึกษาจำเป็นต้องช่วยเหลือให้นักศึกษาให้มีพัฒนาการทุกด้าน ควรจะเข้าใจถึงความรู้สึกและความต้องการของนักศึกษา เมื่อนักศึกษามีปัญหาไม่ว่าจะในด้านใดควรจะได้แนะนำช่วยเหลือเป็นอย่างดี
5. อาจารย์ที่ปรึกษาควรช่วยแนะนำนักศึกษาให้มีการวางแผนระยะยาว เพื่ออนาคตของนักศึกษาเอง เช่น การวางแผนเพื่องานอาชีพ หรือการศึกษาต่อในระดับปริญญาที่สูงขึ้น

ค. การบริการห้องสมุด

ในการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาได้รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยนักศึกษาค้นหาความรู้จากหนังสือ วารสาร และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง ดังนั้นการบริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้เป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนของอาจารย์และนิสิตนักศึกษาตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย
2. เพื่อช่วยเหลือในการค้นคว้าและวิจัยของอาจารย์และนิสิตนักศึกษา
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการในทางวิชาการ มีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่นๆในห้องสมุด
4. เพื่อแนะนำอาจารย์และนิสิตนักศึกษาให้รู้จักหนังสือที่ดีที่จะเป็นประโยชน์ต่อไป
5. เพื่อช่วยให้ได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่านหนังสือ หรือจากวัสดุทัศนวัสดุบางอย่างตามสมควร (ประสาณสุข ละม่อน และคณะ 2529: 20-21)

ง. การบริหารกิจการนักศึกษา

งานกิจการนักศึกษา เป็นโปรแกรมของสถาบันที่มีความมุ่งหมายจะช่วยนักศึกษาทั้งเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ให้ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถาบันอย่างเต็มที่ โดยสถาบันจัดสถานการณ์และบริการต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและความเจริญงอกงามของนักศึกษาในด้านสติปัญญา ส่วนตัว สังคม และร่างกาย ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายของตนและสังคม (Hopke 1968: 353) และเป็นโปรแกรมเฉพาะที่จัดให้นักศึกษาที่ไม่ครอบคลุมถึงการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งเป็นเรื่องของการให้คำปรึกษาทางอาชีพและการศึกษา สวัสดิการนักศึกษา การให้บริการหอพัก การบริการจัดหางาน การจัดองค์การนักศึกษาและกิจกรรมนักศึกษา (Good 1973: 530) ฉะนั้นงานกิจการนักศึกษาจึงเป็นงานที่มุ่งพัฒนานักศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในสังคม มุ่งอ่านวยความสุขให้แก่นักศึกษาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ เป็นผู้มีสุขภาพพลานามัยดี มีอารมณ์หนักแน่น มั่นคง และสุขภาพจิตดี และมุ่งให้นักศึกษารู้จักใช้ สงวน และอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถาบันให้ได้เต็มประโยชน์ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ใน พรชูลี อาชวอรุ่ง, บรรณาธิการ 2525: 33-35)

ภารกิจหลักของงานกิจการนักศึกษา มีงานในความรับผิดชอบฝ่ายกิจการนักศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ งานบริการ งานสวัสดิการ งานวินัยและพัฒนา นักศึกษา และงานกิจกรรมนักศึกษา (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ใน พรชูลี อาชวอรุ่ง, บรรณาธิการ 2525: 36-41)

1. งานบริการ เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่ออ่านวยความสะดวกสบายให้แก่นักศึกษาในด้านชีวิตความเป็นอยู่และการศึกษาเล่าเรียน งานบริการจัดขึ้นเพื่อนักศึกษาโดยทั่วไปเป็นส่วนรวม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1.1 งานบริการทั่วไป เป็นงานที่มุ่งให้ความสะดวกสบายแก่นักศึกษา ได้แก่ บริการโทรศัพท์ ไปรษณีย์ ร้านอาหาร น้ำดื่ม ร้านค้า ร้านหนังสือ ธนาคาร สถานที่และอุปกรณ์กีฬาต่างๆ บริการที่เก็บของ บริการถ่ายสำเนา บริการการพิมพ์และอัดสำเนา และจัดบริเวณสถาบันให้ร่มรื่นสะอาดน่าอยู่ มีที่พักผ่อน

1.2 งานบริการวิชาการ เป็นการบริการข้อมูลหรือช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจในวิชาการ วิชาชีพ และความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคม เช่น การบริการ

ทดสอบความสามารถทางการอ่าน ความถนัด การสอนซ่อมเสริม การประชุมพิเศษ การ
ปัจฉิมพิเศษ เป็นต้น

2 งานสวัสดิการ เป็นงานที่มุ่งพัฒนาสวัสดิภาพของนักศึกษา เป็นงานที่
เกี่ยวกับความจำเป็นในชีวิตของนักศึกษาโดยตรง เป็นการให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่ม
นักศึกษาที่มีความจำเป็นหรือมีปัญหา งานสวัสดิการที่จัดให้แก่นักศึกษา ได้แก่ (สำเนา
ขจรศิลป์ 2525: 18-94)

2.1 การบริการหอพัก เป็นบริการที่จัดให้แก่นักศึกษาที่มีภูมิลำเนา
หรือมีที่พักอยู่ห่างไกลมหาวิทยาลัย การเดินทางไม่สะดวก ให้พักอาศัยอยู่ในหอพักของ
มหาวิทยาลัย การจัดการบริการหอพักจึงมีวัตถุประสงค์พอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้บริการทางด้านที่พักอาศัยที่สะดวกและปลอดภัยแก่นัก
ศึกษาที่มาจากภูมิลำเนาอื่น
2. เพื่อให้บริการอาหารที่มีคุณภาพถูกสุขลักษณะและมีราคาถูกแก่
นักศึกษา
3. เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การสอนภายนอกชั้น
เรียนให้แก่นักศึกษา และให้ความสะดวกแก่นักศึกษาในการศึกษาเล่าเรียน
4. เพื่อช่วยเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้แก่นักศึกษา
5. เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในด้านประชาธิปไตยให้แก่
นักศึกษา
6. เพื่อช่วยให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการนันทนาการ การเล่น
กีฬาเพื่อสุขภาพอนามัย เพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านร่างกาย
7. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาให้ร่วมกันทำกิจกรรมที่เสริมสร้างและ
พัฒนานักศึกษาในด้านการปรับปรุงตัวเองเข้ากับชีวิตประจำวัน และเสริมสร้างคุณธรรมให้
แก่นักศึกษา
8. เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่
สมบูรณ์

2.2 การจัดการทุนการศึกษา เป็นการให้ความช่วยเหลือที่จัดให้แก่
นักศึกษาผู้ที่มีปัญหาด้านทุนทรัพย์ เป็นการช่วยลดภาวะและผ่อนคลายความกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย
ในการศึกษา วัตถุประสงค์ของการจัดบริการทุนการศึกษาโดยทั่วไปมี 4 ประการ คือ

1. เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่ยากจน ซึ่งถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือแล้วนักศึกษาจะไม่สามารถศึกษาเล่าเรียนต่อไปได้

2. เพื่อสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาให้สามารถดำเนินการตามนโยบายของสถาบัน เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่นักกีฬาเพื่อให้การกีฬาของสถาบันมีมาตรฐานดีขึ้น สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในหลายประเทศได้ใช้ทุนการศึกษาเป็นเครื่องมือในการดึงดูดนักศึกษาที่มีความสามารถในการเรียนสูงให้เข้าศึกษาในสถาบันของตน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มาตรฐานการศึกษาของสถาบันสูงขึ้น

3. เพื่อสนับสนุนนโยบายการศึกษาของรัฐที่จะให้การศึกษแก่ประชาชนทั่วไป โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ การให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่ยากจน ทำให้ประชาชนที่ยากจนสามารถเข้าศึกษาในสถาบันระดับอุดมศึกษาได้ด้วย

4. เพื่อช่วยให้ประชาชนของประเทศได้รับการศึกษาสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้วิชาการศึกษาในประเทศเจริญขึ้นจะเป็นผลให้ประเทศเจริญขึ้นด้วย

ประเภทของทุนการศึกษา แบ่งออกได้เป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท คือ

ก. ทุนคอกผล หมายถึง ทุนซึ่งสถาบันอุดมศึกษาได้นำเอาเงินบริจาคไปฝากธนาคารแล้วเก็บคอกผลมาจัดเป็นทุนให้แก่นักศึกษา ทุนประเภทนี้จะต้องจัดสรรให้นักศึกษาตามเจตนารมณ์ของผู้บริจาค ซึ่งแบ่งออกได้ 4 ประเภท คือ

1. ทุนเรียนดี คือ จัดเป็นทุนให้แก่นักศึกษาที่ผลการเรียนดี

2. ทุนยากจน คือ จัดเป็นทุนให้แก่นักศึกษาที่ยากจนและมีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือ

3. ทุนสงเคราะห์ คือ จัดเป็นทุนเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่ครอบครัวประสบเคราะห์กรรม เช่น อัคคีภัย หรืออุทกภัย เป็นต้น ทุนประเภทนี้บางสถาบันก็เรียกว่า ทุนฉุกเฉิน

4. ทุนนักกีฬา คือ จัดเป็นทุนให้นักศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของสถาบัน

ข. ทุนจ่ายขาด หมายถึง เงินที่ผู้บริจาคได้มอบให้สถาบันเพื่อจัดให้แก่นักศึกษาตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค ซึ่งอาจจะเป็นทุนเรียนดี ทุนสงเคราะห์ ทุนยากจน หรือทุนนักกีฬา ก็ได้

ค. **ทุนกู้ยืม** หมายถึง เงินที่สถาบันจัดไว้ให้นักศึกษากู้ยืมเมื่อ ยามขาดสน

ง. **ทุนทำงาน** หมายถึง เงินที่สถาบันจัดไว้ให้นักศึกษาโดยให้นักศึกษาทำงานในสถาบันเป็นการตอบแทน บางสถาบันไม่ถือว่าทุนทำงานเป็นทุนการศึกษา แต่เป็นการจ้างนักศึกษาทำงาน

จ. **ทุนผูกพัน** ซึ่งมีเงื่อนไขว่านักศึกษาจะต้องทำงานให้กับ เจ้าของทุนเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว

2.3 การบริการจัดหางานให้นักศึกษา การบริการจัดหางานใน สถาบันอุดมศึกษาจำแนกออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ การจัดบริการหางานให้ทำระหว่างเล่าเรียน และการจัดหางานให้ขณะที่จะจบการศึกษาออกไปแล้ว ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 7 ประการ คือ

1. ช่วยนักศึกษาแสวงหาโอกาสในการประกอบอาชีพ
2. ช่วยสถาบันอุดมศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
3. ช่วยเป็นสื่อกลางระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับนายจ้างในเรื่องเกี่ยวกับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา
4. ช่วยศิษย์เก่าแสวงหาอาชีพ
5. ช่วยนักศึกษาทำงานทำในระหว่างภาคฤดูร้อนและนอกเวลาเรียน
6. ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์สถาบันอุดมศึกษา
7. ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับงานบริการจัดหางาน

2.4 การให้บริการสุขภาพอนามัย การเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจนั้น มีผลกระทบกระเทือนโดยตรงกับการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาและอาจารย์ การที่นักศึกษา อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆของสถาบันอุดมศึกษา จะต้องเสียเวลา และค่ารักษาพยาบาลที่มีราคาแพงนั้น เป็นการสูญเสียทางการศึกษาเป็นอันมาก สถาบันอุดมศึกษาในประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่วนมากได้จัดบริการด้านสุขภาพอนามัยให้แก่ นักศึกษา อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ อย่างเพียงพอ ทั้งทางป้องกัน การส่งเสริม และการรักษา ให้ครอบคลุมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้นจึงจัดให้มีการบริการสุขภาพอนามัย โดยมี วัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ นักศึกษามีทัศนคติที่ดีในเรื่องสุขภาพอนามัย
2. เพื่อช่วยเสริมสร้างสุนทรีย์ทั้งด้านส่วนตัวและส่วนรวมให้แก่
นักศึกษา
3. เพื่อจัดสภาพแวดล้อมของสถาบันให้ถูกสุขลักษณะ และมีความ
ปลอดภัย
4. เพื่อให้ การศึกษาด้านสุขศาสตร์แก่นักศึกษา
5. เพื่อจัดบริการรักษาพยาบาลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ
6. เพื่อจัดบริการในด้านการป้องกันโรค อันอาจเกิดขึ้นแก่บุคคล
ในสถาบันทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ
7. เพื่อจัดให้มีการค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหา^๕พื้นฐานในด้าน
สุขภาพของบุคคลในสถาบัน

2.5 การบริการให้คำปรึกษา วัตถุประสงค์ของการบริการให้คำปรึกษา คือ ช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม การปรับตัวของนักศึกษาเข้ากับสภาพแวดล้อมและสภาพการเรียนการสอน การช่วยเหลือนักศึกษาแก้ปัญหาทุกด้านที่จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักศึกษา การพัฒนานักศึกษาในด้านสังคม อารมณ์ร่างกาย และจิตใจ การเลือกอาชีพและการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับนักศึกษา ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับอาจารย์และข้าราชการในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการช่วยเหลือนักศึกษาทั้งทางด้านการเรียนและการสอนและการพัฒนานักศึกษา ซึ่งได้แก่

1. บริการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ บริการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ^๕ จัดให้มีผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านการให้คำปรึกษาด้านอาชีพประจำ หวังเพื่อให้การปรึกษาแก่นักศึกษา จัดให้มีแบบทดสอบเพื่อใช้ทดสอบนักศึกษาที่เกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพทั้งทางด้านความสนใจ ความถนัด และความสามารถ บริการข่าวสารด้านอาชีพซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวกับอาชีพต่างๆ

2. บริการให้คำปรึกษาด้านส่วนตัวและสังคม จัดให้มีผู้ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในด้านส่วนตัวโดยทั่วไป เพื่อช่วยนักศึกษาแก้ปัญหาต่างๆ ตั้งแต่ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลต่างๆ ปัญหาครอบครัว ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ปัญหาบุคลิกภาพของนักศึกษา และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ของนักศึกษา

3. บริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษา บริการให้ความ

ช่วยเหลือนักศึกษาในการปรับตัวด้านการเรียน และช่วยเหลือเกี่ยวกับทักษะในการเรียน และปัญหาการเรียน ที่อาจเนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น

- นักศึกษามีความวิตกกังวลไม่มีสมาธิในการศึกษาเล่าเรียน
- นักศึกษาไม่ชอบและไม่สนใจในวิชาเหล่านั้น
- นักศึกษาไม่มีความถนัดในการเรียนวิชาเหล่านั้น
- นักศึกษาไม่ได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการศึกษาเล่าเรียน
- นักศึกษาไม่มีทักษะในการศึกษาเล่าเรียนในระดับอุดมศึกษา
- สาเหตุอื่นๆ

การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาจึงต้องใช้ความรู้ความชำนาญที่จะค้นหาสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ช่วยให้นักศึกษาสามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การบริการทางการศึกษา บริการให้คำปรึกษาเป็นแหล่ง

วิชาความรู้ความชำนาญในการให้คำปรึกษาด้านต่างๆ บริการให้คำปรึกษาจึงเป็นแหล่งที่สามารถช่วยให้ครูอาจารย์ที่สอนวิชาแนะนำ และการให้คำปรึกษาได้มีประสบการณ์มากขึ้น ซึ่งสามารถช่วยให้การสอนของครูอาจารย์ในวิชาการให้ให้คำปรึกษาและการแนะแนว (Counseling and Guidance) มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. บริการพัฒนานักศึกษา บริการให้คำปรึกษาในยุคปัจจุบันนับ

ว่ามีบทบาทอันสำคัญในการพัฒนานักศึกษาเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพสูงขึ้น บริการดังกล่าวโดยมากมักอยู่ในรูปของการให้คำปรึกษาหมู่ เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การฝึกปฏิบัติการกล้าแสดง และการฝึกความไวในการรับรู้ เป็นต้น

6. บริการชุมชนในสถาบันอุดมศึกษา บริการชุมชนในสถาบัน

อุดมศึกษา คือ การที่ผู้ให้คำปรึกษาได้ออกไปให้บริการแก่อาจารย์ ข้าราชการ และฝ่ายบริหาร ตามหน่วยงานต่างๆของสถาบัน เพื่อช่วยให้อาจารย์ ข้าราชการ และฝ่ายบริหารได้เข้าใจนักศึกษากลุ่มต่างๆได้ดียิ่งขึ้น การทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาทางแก้ปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับบุคคลในสถาบันนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น และจะช่วยทำให้ทราบถึงการป้องกันและส่งเสริมทางด้านสุขภาพจิตของคนในสถาบันอีกด้วย การที่ผู้ให้คำปรึกษาได้ออกไปเป็นวิทยากรเพื่อ

ฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่หอพักนักศึกษาและบุคลากรฝ่ายอื่นๆ ย่อมทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างบุคลากรในสถาบัน ซึ่งจะเป็นผลดีในด้านการประสานงานอีกด้วย

การบริการให้คำปรึกษานับว่ามีประโยชน์ และมีความสำคัญต่อนักศึกษา ทั้งนี้เพราะการให้คำปรึกษาจะช่วยให้นักศึกษาได้ลดความทุกข์ เกิดความเข้าใจในตนเองและสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม และเลือกเป้าหมายในชีวิตได้อย่างเหมาะสมได้

3. งานวิจัยและพัฒนาการศึกษา เป็นงานที่มุ่งให้นักศึกษาพัฒนาตนเองในการอยู่ร่วมกันในสังคมอุดมศึกษา กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ จึงมีความจำเป็นที่คนจะต้องยึดถือปฏิบัติเพื่อความ เป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขของสังคม

จุดมุ่งหมายของการกำหนดระเบียบและข้อบังคับของสถาบัน คือ

1. เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้มีสำนึกแห่งตน และความรับผิดชอบมากขึ้น ในการที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองให้มีความเจริญงอกงามและพัฒนายิ่งขึ้น
2. เพื่อช่วยให้นักศึกษารู้จักเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิของผู้อื่นในมหาวิทยาลัย
3. เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีวุฒิภาวะ และเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบตามแนวทางศาสนาและประชาธิปไตยของสังคมไทย
4. เพื่อสร้างบรรยากาศให้สมาชิกทุกคนในมหาวิทยาลัยได้พัฒนาความเป็นเอกัตบุคคล รวมทั้งมีความรับผิดชอบร่วมกัน
5. เพื่อฝึกฝนความอดทนและรู้จักสร้างระบบควบคุมภายในตนเองมากกว่าการควบคุมจากภายนอก (ทองเรือน อมรชกุล 2525: 58-59)

4. งานกิจกรรมนักศึกษา เป็นจุดศูนย์กลางในกระบวนการอุดมศึกษาในการพัฒนานักศึกษาแต่ละคนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ (Williamson 1961, อ้างถึงใน สำเนาวิขจรศิลป์ 2525: 19) กิจกรรมนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาได้รับประสบการณ์เพื่อพัฒนาตนเองในด้านส่วนตัว อารมณ์ สังคม และด้านวิชาการ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาเข้าศึกษาเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ คณะหรือหน่วยกิตใดๆ การดำเนินงานกิจกรรมจะได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ และได้รับการสนับสนุนจากสถาบัน (จินตนา ภูมิพันธ์ ใน พรชูลี อาชวอรุณ, บรรณาธิการ 2525: 121) ดังนั้นการจัดกิจกรรมนักศึกษาจึงมุ่งพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่

สมบูรณ์ และเป็นคนที่มีความเจริญทั้งสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษา จึงจะเน้นเรื่องต่อไปนี้

1. ฝึกนักศึกษาให้มีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี
2. ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ฝึกวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย มีการยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่น
4. สร้างบุคลิกภาพลักษณะนิสัยที่พึงปรารถนาในตัวเองที่จะได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิต
5. ฝึกทักษะในการทำกิจกรรมที่ตนเองมีความชอบหรือมีความถนัด
6. พัฒนาทัศนคติค่านิยมที่ดีเหมาะสม อันจะมีผลต่อพฤติกรรมที่พึงปรารถนา (วชิรญา บัวศรี ใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, บรรณาธิการ 2529: 48-49)

กิจกรรมนักศึกษาอาจแบ่งเป็นรูปแบบตามพัฒนาการนักศึกษา ได้ดังนี้

1. กิจกรรมพัฒนาการปกครอง ได้แก่ องค์การบริหารกิจการนักศึกษา สภานักศึกษา กิจกรรมเหล่านี้ฝึกให้นักศึกษารู้จักการทำงานร่วมกัน หัดตัดสินใจ และรับผิดชอบงานต่างๆ โดยวิธีฝึกวิถีการตามระบอบประชาธิปไตย
2. กิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ได้แก่ กิจกรรมชมรมวิชาการต่างๆ เช่น ชมรมวิทยาศาสตร์ ชมรมภาษาไทย ชมรมไต่वाที่ เป็นต้น ชมรมวิชาการเหล่านี้ส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับศาสตร์สาขาที่นักศึกษาสังกัดอยู่
3. กิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งพัฒนามรรยาทและระเบียบประเพณีในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม การเข้าสมาคม เช่น ชมรมกุลสตรี ชมรมสุภาพบุรุษ ชมรมพัฒนาบุคลิกภาพ ปัจจุบันกิจกรรมนักศึกษาประเภทนี้ไม่ค่อยจะมี
4. กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพและความพร้อมเพรียง ได้แก่ ชมรมกีฬาต่างๆ เช่น ชมรมรักบี้ ชมรมฟุตบอล เป็นต้น
5. กิจกรรมพัฒนาความเสียสละเพื่อสังคม ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งฝึกให้นักศึกษามีความตระหนักในบทบาทของการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมหรือประเทศ เช่น ชมรมบริจาคโลหิต ค่ายอาสาสมัคร ชมรมพิทักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น

6. กิจกรรมพัฒนาศีลธรรม ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาให้ประพฤติดี เป็นที่พึงประสงค์แก่สังคม ได้แก่ ชมรมพุทธศาสตร์ ชมรมสมาธิ

7. กิจกรรมพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การจัดให้มีกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ ให้ภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติ เช่น ชมรมดนตรี ชมรมวรรณศิลป์ ชมรมนาฏศิลป์ ชมรมชาวเหนือ ชมรมเอกลักษณ์ไทย เป็นต้น

8. กิจกรรมสหนาการ ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งพัฒนานักศึกษาให้รู้จักใช้เวลาว่างพักผ่อน หรือทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ เช่น ชมรมถ่ายภาพ ชมรมทัศนศึกษา เป็นต้น

9. กิจกรรมพัฒนาอาชีพ ได้แก่ กิจกรรมที่เตรียมนักศึกษาไปสู่อาชีพในอนาคต เช่น ชมรมนักธุรกิจ ชมรมครุศึกษาศาสตร์ ชมรมนักประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

10. กิจกรรมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาเกิดความสนใจในการเมือง เพื่อการเข้าไปสู่พรรคการเมืองในอนาคต มหาวิทยาลัยในต่างประเทศอาจมีชมรมการเมืองของแต่ละพรรคอยู่ในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อจะได้ปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองตั้งแต่วัยเยาว์ และเมื่อโตขึ้นจะได้มีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการเมืองมากขึ้น (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2528: 133)

นอกจากนี้ การจัดระบบบริหารมหาวิทยาลัย อันได้แก่ ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย บรรยาการ และสภาพแวดล้อมของอาคารสถานที่ มหาวิทยาลัยจะพยายามจัดให้อ่านวยและก่อประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนานักศึกษา

มหาวิทยาลัยขอนแก่นและลักษณะทั่วไปของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยขอนแก่นริเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2484 ตามนโยบายของรัฐบาลที่จะขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาค และได้รับอนุมัติให้จัดตั้งในปี พ.ศ. 2506 ในเนื้อที่ประมาณ 5,000 ไร่ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ห่างจากตัวเมืองประมาณ 4 กิโลเมตร เปิดรับนักเรียนรุ่นแรกในปีการศึกษา 2507 จำนวน 107 คน แยกเป็นนักศึกษาเกษตรศาสตร์ 49 คน และวิศวกรรมศาสตร์ 58 คน

ในปีการศึกษา 2530 มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี 40 สาขาวิชา ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต 3 สาขาวิชา ระดับปริญญาโทและเทียบเท่า 18

สาขาวิชา และระดับปริญญาเอกและเทียบเท่า 3 สาขาวิชา รวม 64 สาขาวิชา มี คณะวิชา 14 คณะ ได้แก่ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะเทคโนโลยี คณะสัตวแพทยศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มี คณาจารย์ 1,195 คน มีนักศึกษาทั้งหมด 6,173 คน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 5,900 คน

ระบบการบริหารของมหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรสูงสุดของมหาวิทยาลัย มีอำนาจและหน้าที่ในการ วางนโยบายของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่ สังคม และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จัดวางระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ตลอดจน ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และมีอธิการบดี เป็นคณบดีบัณฑิตยศาสตร์รับผิดชอบใน การบริหารงานของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีรองอธิการบดีฝ่ายต่างๆทำหน้าที่ช่วยตามให้อธิการบดี มอบหมาย อธิการบดีมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี การได้มาซึ่งอธิการบดีเป็น อำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย แต่สภามหาวิทยาลัยได้เปิดโอกาสให้ประชากรใน มหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ คณาจารย์ ข้าราชการและลูกจ้าง และนักศึกษา มีสิทธิออกเสียง เลือกอธิการบดี ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526

มหาวิทยาลัยขอนแก่นแบ่งส่วนราชการออกเป็น สำนักงานอธิการบดี บัณฑิตวิทยาลัย คณะ วิทยาลัย และส่วนราชการอื่นที่เทียบเท่าคณะ

การจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี

การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมีลักษณะเป็น "สถาบันวิชาชีพชั้นอุดมศึกษา" มีจัดการเรียนการสอนแบ่งแยกไปตามสาขาวิชา และมีสภาพความเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์ แบบ (comprehensive) ที่มีหลายคณะวิชารวมอยู่ในมหาวิทยาลัย และมีจุดมุ่งหมายใน การผลิตบัณฑิต คือ มุ่งให้นักศึกษามีวิชา จริยา และปัญญา อันหมายถึง มีความรู้ดี ความ ประพฤติดี และมีความฉลาดเกิดแก่เรียนและคิด (มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2530: 1)

1. **ระบบการศึกษา** เป็นการศึกษาแบบหน่วยกิต ปีการศึกษาหนึ่งๆแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปรกติ คือ การศึกษาภาคต้น และการศึกษาภาคปลาย และอาจมีการศึกษาภาคฤดูร้อน ซึ่งภาคการศึกษาปรกติมีระยะเวลาประมาณ 16 สัปดาห์

2. **การรับนักศึกษา** จะรับนักศึกษาโดยวิธีการดังนี้

2.1 การรับผ่านทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นไปตามระเบียบการสอบคัดเลือกเพื่อเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

2.2 รับจากนักเรียนเรียนดีในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามรายละเอียดที่มหาวิทยาลัยกำหนด

2.3 รับจากผู้มีพื้นความรู้ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ตามรายละเอียดที่มหาวิทยาลัยกำหนด

2.4 วิธีอื่นที่มหาวิทยาลัยกำหนดโดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย
ขอนแก่น

3. **หลักสูตรการศึกษา** มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดหลักสูตรการศึกษาโดยยึดถือตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ.2525 ของทบวงมหาวิทยาลัย (ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย 2526: 1-2) เพื่อประโยชน์ในการรักษามาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะและมาตรฐานการศึกษา โดยได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรให้ประกอบด้วย หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะด้าน และหมวดวิชาเลือกเสรี ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต และอย่างมากไม่เกิน 150 หน่วยกิต โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตขั้นต่ำของแต่ละหมวดวิชาดังต่อไปนี้

ก. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป หมายถึง วิชาศึกษาทั่วไปที่ครอบคลุมรายวิชาต่างๆในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา และวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และให้ประกอบด้วย 4 กลุ่มวิชา ดังนี้

1. กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต
2. กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต
3. กลุ่มวิชาภาษา	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต
4. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์	ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

สำหรับข้อ 3 จะเป็นภาษาใดก็ได้ ส่วนข้อ 4 จะต้องจัดให้มีทั้ง
รายวิชาวิทยาศาสตร์และรายวิชาคณิตศาสตร์

ข. หมวดวิชาเฉพาะด้าน หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะ และวิชาชีพ ให้
มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต ในกรณีที่หลักสูตรใดมีการจำแนกวิชา
เฉพาะด้านออกเป็นวิชาเอกและวิชาโท วิชาเอกต้องไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และวิชาโท
ต้องไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต

ค. หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาใดๆที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนและจัดให้
เป็นวิชาเลือกเสรี และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

4. การวัดและประเมินผล ในแต่ละรายวิชาใช้ระบบตัวอักษร (Letter
Grade) โดยกำหนดตัวอักษรและค่าคะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย	ค่าคะแนนต่อหน่วยกิต
A	ผลการประเมินขั้นดีมาก (Excellent)	4
B	ผลการประเมินขั้นดี (Good)	3
C	ผลการประเมินขั้นพอใช้ (Fair)	2
D	ผลการประเมินขั้นอ่อน (Poor)	1
F	ผลการประเมินขั้นตก (Failure)	0

การประเมินผลการศึกษาคำนวณแต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade
Point Average = G.P.A.) เมื่อสิ้นภาคการศึกษาแต่ละภาค และจะประเมินผล
ได้-ตกเมื่อสิ้นปีการศึกษา โดยนับรวมภาคการศึกษาดูรวมด้วย (มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2530: 205, 208-210)

การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆ

1. การบริการห้องสมุด ได้จัดห้องสมุดเป็นแบบศูนย์รวม โดยมีหอสมุดกลาง
เป็นศูนย์กลางการให้บริการการศึกษาและการสอน ที่หอสมุดกลางมีสหบัตร (Union
Catalog) สำหรับให้นักศึกษาใช้ค้นหาหนังสืออ่านได้โดยสะดวก จุคนอ่านได้ประมาณ
500 ที่นั่ง มีหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศประมาณ 90,000 เล่ม รับ
วารสารและนิตยสารไทยประมาณ 551 รายการ หนังสือพิมพ์ 21 ชื่อ และอุปกรณ์

โสตทัศนศึกษา เช่น แผ่นเสียง เทป ฯลฯ ประมาณ 3,300 รายการ (มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น 2530: 363)

นอกจากนี้ยังมีบริการห้องสมุดคณะ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้การ
สอนแต่ละสาขาวิชาโดยเฉพาะอีกด้วย

2. การบริการสุขภาพ ได้จัดหน่วยบริการสุขภาพเพื่อให้การปฐมพยาบาลและ
ตรวจรักษาโรคแก่นักศึกษา และดูแลนักศึกษาที่เจ็บป่วย และมีบริการทันตกรรมจาก
หน่วยทันตกรรมของโรงพยาบาลศรีนครินทร์ นอกจากนี้ในกรณีที่รับค่านหรือเจ็บป่วยร้ายแรง
จะได้รับบริการการรักษาจากโรงพยาบาลศรีนครินทร์ โรงพยาบาลขอนแก่น และ
โรงพยาบาลจิตเวช

3. หอพักนักศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่พักอยู่ในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็น
สวัสดิการหนึ่งที่มหาวิทยาลัยจัดให้ โดยเสียค่าบำรุงหอพักในอัตราค่า ปัจจุบันมีหอพักทั้ง
หมด 21 หอ จำแนกเป็นหอพักชาย 11 หอ 838 ห้อง มีนักศึกษาเข้าพัก 2,035 คน
และหอพักหญิง 10 หอ 815 ห้อง มีนักศึกษาเข้าพัก 2,181 คน คิดเป็นร้อยละ 73 ของ
นักศึกษาทั้งหมด อย่างไรก็ตามจำนวนหอพักที่มีอยู่ในปัจจุบันก็ยังไม่เพียงพอกับความต้อง
การของนักศึกษาที่มีความประสงค์จะเข้าพักภายในหอพักของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น 2530: 93)

4. ทุนการศึกษา มหาวิทยาลัยได้จัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่เรียนดี มี
ความประพฤติดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ในปีการศึกษา 2529 จำนวน 645 ทุน เป็นเงินทั้ง
สิ้น 2,787,100 บาท จำแนกเป็นทุนรัฐบาล 345 ทุน 1,380,000 บาท และทุนจาก
เงินบริจาค 300 ทุน 1,407,100 บาท นอกจากนี้ยังมีบริการเงินยืมฉุกเฉินสำหรับนัก
ศึกษา ซึ่งมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ดำเนินการติดต่อกันเป็นประจำทุกปี โดยให้บริการเงิน
ยืมแก่นักศึกษาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในด้านการเงินครั้งละไม่เกิน 300 บาท และก่อน
ส่งชำระไม่เกิน 3 งวด ภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน และโครงการเงิน
ช่วยเหลือค่าอาหารกลางวันสำหรับนักศึกษาอีกด้วย ซึ่งจะช่วยเหลือนักศึกษาที่ยากจนเป็น
ค่าอาหารกลางวันภาคการศึกษาปกติ โดยจ่ายให้เดือนละหนึ่งครั้ง

5. การบริการให้คำปรึกษาแนะแนวและจัดหางาน มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัด
บริการให้คำปรึกษาแนะแนวทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ และเรื่องส่วนตัว โดยจัดบริการ
หนังสือ เอกสาร และข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาโดยตรงใน

ทุกด้าน และจัดบริการจัดหางานให้แก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยประชาสัมพันธ์
ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ และข่าวประจำวันของมหาวิทยาลัย

6. **สวัสดิการต่างๆ** มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ร่วมมือกับหน่วยงานทั้งรัฐบาลและ
เอกชนในการจัดบริการต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกสบายและส่งเสริมพัฒนาการของ
นักศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิชาทหาร บริการเกี่ยวกับการลดค่าโดยสารรถไฟ บริการ
ธนาคาร บริการไปรษณีย์โทรเลข บริการโทรศัพท์ บริการรถโดยสาร บริการร้านค้า
บริการอาหารและเครื่องดื่ม บริการสหกรณ์ และบริการรับส่งสิ่งของ ร.ส.พ.

การจัดกิจกรรมนักศึกษา

มหาวิทยาลัยขอนแก่นส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาจัดกิจกรรม โดยมี
วัตถุประสงค์ดังนี้

1. ส่งเสริมความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆของนักศึกษา
เพื่อประโยชน์ในกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในด้านประสบการณ์ วิชาการ และวิชาชีพ แก่
นักศึกษา
2. ส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตย
โดยฝึกและปลูกฝังนิสัยให้มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความเคารพสิทธิและหน้าที่ของ
ผู้อื่น
3. ฝึกการเป็นผู้นำสังคม เสียสละ บำเพ็ญประโยชน์ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วน
รวมทุกด้าน เพื่อความเจริญของประเทศชาติ
4. ส่งเสริมความสามัคคี บุคลิกภาพ พละทานัย ความมีใจเป็นนักกีฬา และ
สวัสดิการส่วนรวมของนักศึกษา
5. เชื่อมความสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และความรู้ความเข้าใจ
ระหว่างนักศึกษาต่อมหาวิทยาลัยและต่อสถาบันอื่น
6. ปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และเอกลักษณ์
อันดีงามของชาติ
7. ผดุงและดำเนินงานเพื่อเผยแพร่เกียรติคุณของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น 2530: 297)

สำหรับการดำเนินกิจกรรมของนักศึกษา จะอยู่ในรูปขององค์การนักศึกษา และ ให้อัตถุกรรมการเสริมหลักสูตรได้ 4 ประเภท คือ - กิจกรรมวิชาการ การกีฬา ศิลปวัฒนธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2530: 287)

ลักษณะทั่วไปของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

1. จำนวน ในช่วงยี่สิบปีที่ผ่านมาจำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นเพิ่มมากขึ้น จากรุ่นแรกรับ 107 คน แยกเป็นนักศึกษาเกษตรศาสตร์ 49 คน และนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ 58 คน ในปีการศึกษา 2530 มีนักศึกษาระดับปริญญาตรี 5,900 คน เรียนในสาขาวิชาต่างๆตามลำดับมากน้อย ดังนี้

	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
คณะวิศวกรรมศาสตร์	1,142	19.3
คณะศึกษาศาสตร์	855	14.5
คณะเกษตรศาสตร์	643	10.9
คณะแพทยศาสตร์	587	10.0
คณะวิทยาศาสตร์	585	9.9
คณะพยาบาลศาสตร์	552	9.3
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	525	8.9
คณะเทคนิคการแพทย์	266	4.5
คณะเทคโนโลยี	201	3.4
คณะทันตแพทยศาสตร์	187	3.2
คณะสาธารณสุขศาสตร์	174	3.0
คณะเภสัชศาสตร์	147	2.5
คณะสัตวแพทยศาสตร์	36	0.6

2. อายุ นักศึกษาใหม่ที่เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีโดยทั่วไปจะมีช่วงอายุระหว่าง 15-23 ปี ส่วนมากอยู่ในระหว่าง 18-19 ปี จากการประมวลข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี 2530 พบว่า นักศึกษามีอายุระหว่าง 18-20 ปี

โดยมีอายุ 18 ปี ร้อยละ 26.42 อายุ 19 ปี ร้อยละ 42.14 และอายุ 20 ปี ร้อยละ 13.87

3. เพศ การศึกษาในประเทศไทยได้เปิดโอกาสให้ทั้งชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันในทางการศึกษา จึงพบว่าสัดส่วนระหว่างเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกันมากนัก ในปีการศึกษา 2530 มีนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นชาย 3,244 คน และเป็นหญิง 2,656 คน สัดส่วนของนักศึกษาชายต่อนักศึกษาหญิง 3:2 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแยกตามคณะ ยังปรากฏว่าสัดส่วนระหว่างเพศชายและหญิงยังแตกต่างกัน คณะที่มีนักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย ได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์ คิดเป็นนักศึกษาหญิงร้อยละ 95.6 รองลงไปได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คิดเป็นนักศึกษาหญิงร้อยละ 70.8 ส่วนคณะที่มีนักศึกษาชายมากกว่านักศึกษาหญิง ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คิดเป็นนักศึกษาชายร้อยละ 94.0 รองลงไปได้แก่ คณะเกษตรศาสตร์ คิดเป็นนักศึกษาชายร้อยละ 69.8

4. ภูมิลำเนา นักศึกษาที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ทั้งการสอบคัดเลือกโดยทบวงมหาวิทยาลัย และที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นดำเนินการสอบคัดเลือกเอง เป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาจากทุกทิศของประเทศ จากข้อมูลนักศึกษาใหม่ในช่วงปี 2524-2530 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 59.8-73.71 รองลงไปคือ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 13.9-22.6

5. อาชีพของบิดามารดา นักศึกษาในมหาวิทยาลัยมาจากครอบครัวที่มีอาชีพต่าง ๆ กัน จากข้อมูลนักศึกษาใหม่ในช่วงปี 2524-2530 พบว่านักศึกษาร้อยละ 28.6-36.8 มาจากครอบครัวที่มีอาชีพค้าขายและเจ้าของกิจการ รองลงไปมาจากครอบครัวที่บิดามารดารับราชการร้อยละ 22.8-29.0 และมาจากครอบครัวเกษตรกรกรรม ร้อยละ 17.9-20.0

6. รายได้ของบิดามารดา จากข้อมูลนักศึกษาในปี 2524-2530 พบว่านักศึกษาร้อยละ 35.01-39.83 บิดามารดามีรายได้มากกว่า 5,000 บาทต่อเดือน แต่เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นภาคที่มีรายได้ประชากรต่อหัวน้อยที่สุดในประเทศไทย และจากการศึกษาพบว่า รายได้ของบิดามารดาของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นเปรียบเทียบกับรายได้ของบิดามารดาของมหาวิทยาลัยอื่นๆ

รายได้ของบิดามารดาของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นมีรายได้ต่ำสุด (คณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ 2528: 74)

7. **ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา** นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้จ่ายเงินเป็นค่าธรรมเนียม
การศึกษาในแต่ละภาคการศึกษา และใช้จ่ายเป็นค่าอาหารในการดำรงชีวิต ซึ่งจะได้รับ
เงินค่าใช้จ่ายในจำนวนตั้งแต่ 500-1,500 บาทต่อเดือน และนักศึกษาส่วนหนึ่งได้รับมาก
กว่านี้ (สว่างจิต ศรีระชา 2530: 171)

8. **ที่พักอาศัยในขณะที่ศึกษา** นักศึกษาส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยจะพักอาศัยอยู่
ในหอพักของมหาวิทยาลัย อีกส่วนหนึ่งพักอาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครองหรือญาติ และพัก
อาศัยอยู่หอพักและบ้านเช่านอกมหาวิทยาลัย และมีจำนวนหนึ่งที่เป็นนักศึกษาคณะ
เกษตรศาสตร์พักอาศัยใน "กระท่อม" ซึ่งเป็นอาคารก่อสร้างขึ้นใหม่ที่สร้างไว้เป็นแปลง
ฝึกทดลองปฏิบัติงานของคณะเกษตรศาสตร์ และอยู่ภายในมหาวิทยาลัย หรืออาคารที่
สร้าง เป็นที่ทำการกิจกรรมของชุมนุมต่างๆในสังกัดสโมสรนักศึกษาเกษตรศาสตร์
(สว่างจิต ศรีระชา 2530: 55)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน (2510: บทคัดย่อ) ได้สำรวจปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2510 พบว่า

ก. ด้านการเรียนการสอน ทักษะคติของนักศึกษาส่วนใหญ่แสดงความพอใจปานกลางในเรื่องการสอนของอาจารย์ การใช้ห้องสมุด ทักษะคติที่แสดงความไม่พอใจได้แก่ การบริหาร การจัดการบริการของมหาวิทยาลัยที่ยังไม่ค่อยเจริญก้าวหน้า ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่เท่าเทียมกันกับมหาวิทยาลัยอื่น

ข. ทักษะคติที่เกี่ยวกับตนเอง อาชีพ และการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับคนอื่นๆ นักศึกษาเห็นความสำคัญของการปรับตัวเข้าหากัน ควรป้องกันและแก้ไขการแตกสามัคคีต่างก็ไม่ถือว่าความฉลาดทางวิชาการอย่างเดียวจะทำให้เขาประสบผลสำเร็จในชีวิตการทำงาน ส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการเรียน เห็นว่าภาษาต่างประเทศเป็นปัญหาทางการเรียน นอกจากนี้คือ ปัญหาการขาดสมาธิ อันได้แก่ การขาดน้ำตอนใกล้สอบ

การจับกลุ่ม การก่อเรื่องทะเลาะวิวาท การชักชวนในทางผิดของรุ่นพี่ และไม่มีสถานที่พักก่อนหย่อนใจภายในมหาวิทยาลัย

วิลาวรรณ อุทัยสา่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522: 408-409) ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ผ่านการคัดเลือกประเภทการสอบร่วมเข้ามหาวิทยาลัย และประเภทคะแนนเยี่ยมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เข้าศึกษาชั้นปีที่ 1 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2513 ถึงปีการศึกษา 2517 พบว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละในชั้น ม.ศ.5 ของนักศึกษาประเภทคะแนนเยี่ยมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และประเภทสอบร่วมเข้ามหาวิทยาลัย แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยนักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกประเภทคะแนนเยี่ยมของภาคฯ มีผลสัมฤทธิ์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสูงกว่า และนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกคณะที่ผ่านการสอบคัดเลือกประเภทการสอบร่วมเข้ามหาวิทยาลัย และประเภทคะแนนเยี่ยมของภาคฯ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

สัมพันธ์ พันธุ์พุกษ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522: 414-416) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวประกอบกับลักษณะการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยภูมิภาค : การเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยศึกษานักศึกษาหลักสูตร 4 ปี รุ่นปีการศึกษา 2509 ถึง 2521 พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับลักษณะการสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาทุกคณะ ยกเว้นคณะวิศวกรรมศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ สาขาธรณีวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เท่านั้น นักศึกษาชายและหญิงมีโอกาสสำเร็จการศึกษาในแต่ละลักษณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ตัวประกอบด้านอันดับการเลือกส่วนมากไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการสำเร็จการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา ยกเว้นคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เท่านั้น และนักศึกษาที่เลือกเข้าศึกษาในอันดับต่างๆกันส่วนมากมีโอกาสสำเร็จการศึกษาในแต่ละลักษณะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนประกอบทางด้านอายุ อาชีพบิดามารดา ภูมิลำเนา และคะแนนชั้น ม.ศ.5 มีความสัมพันธ์กับลักษณะการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาบางคณะในแต่ละมหาวิทยาลัย และนักศึกษาที่มีระดับตัวประกอบต่างกันบางคู่มีโอกาสสำเร็จการศึกษาในบางลักษณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

วิไลวัจน์ กฤษณะภุทธิ และ สำเร็จ จันทรสวรรณ (2525: 38-39) ได้ศึกษาปัญหาสุขภาพจิต และความต้องการด้านสวัสดิการที่พักของนักศึกษา มหาวิทยาลัย

ขอนแก่น โดยศึกษานักศึกษาในปีการศึกษา 2523 จำนวน 3,472 คน พบว่าลักษณะทั่วไป นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพครอบครัว ส่วนใหญ่บิดามารดายังมีชีวิตอยู่ด้วยกัน และเป็นผู้อุปการะด้านการเงิน นักศึกษาส่วนใหญ่มีร่างกายสมบูรณ์พอใช้ ส่วนสภาพจิตใจ พบว่านักศึกษามีความวิตกกังวลมากที่สุดร้อยละ 56.5 ของนักศึกษาที่ตอบคำถามทั้งหมด ส่วนสาเหตุของปัญหาสุขภาพจิตอันเนื่องจากสภาพครอบครัว มีปัญหาเศรษฐกิจและครอบครัวแตกแยก แต่ไม่พบสาเหตุสุขภาพจิตอันเนื่องจากระยะเวลาที่อยู่อพยพ สำหรับความต้องการด้านสวัสดิการหอพักนักศึกษา พบว่าบริการน้ำดื่มน้ำใช้ยังไม่เพียงพอ ควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ความสะอาดของห้องน้ำห้องส้วมพอใช้ได้ ยามรักษาความปลอดภัยหอพักเวลากลางคืนพอใช้ได้ ผู้ยาสามัญประจำหอพัก โทรศัพท์ โทรศัพท์ มีประโยชน์และควรมีประจำหอพัก และควรจัดห้องพักให้เพียงพอ และรักษาภาวะเบียบของหอพักอย่างเหมาะสม

บัญชา แก้วส่อง และ วีระกุล ช่ายผา (2525: 33-35) ได้ศึกษาสาเหตุการสละสิทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2522-2524 พบว่าสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้นักศึกษาสละสิทธิ์ ได้แก่ การขาดแคลนทุนทรัพย์ การไม่ชอบคณะที่สอบได้ ปัญหาครอบครัว ปัญหาที่เรียนหรือได้รับทุนจากสถาบันการศึกษาอื่น และปัญหาอื่นๆ ได้แก่ การรายงานตัวไม่ทันในกลุ่มผู้ที่สอบได้ในอันดับสำรอง และชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยในแง่เป็นมหาวิทยาลัยภูมิภาค

เพียงใจ สาคะรักษ์ อึ้งสกุล และคณะ (2526: 38-40) ได้ศึกษาลักษณะการบริโภคอาหารของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2526 พบว่า นักศึกษาอยู่สังคมและสิ่งแวดล้อมเดียวกัน มีการเลือกรับประทานชนิดของอาหารไม่ค่อยแตกต่างกัน นักศึกษาเลือกซื้อจากร้านขายอาหารที่ปรุงสำเร็จซึ่งอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัย อุบนิสัยในการรับประทานอาหารส่วนใหญ่รับประทานอาหาร 3 มื้อ สำหรับการเลือกรับประทานอาหารดูความสะดวกของถ้วย ชาม ผู้ขาย ตลอดจนความสะดวกของอาหารเป็นหลักในการเลือกรับประทานอาหารนั้น ส่วนใหญ่ไม่คำนึงว่าในแต่ละมื้อจะได้รับอาหารครบ 5 หมู่หรือไม่ แต่จะให้ความสำคัญที่อาหารสะอาดและปรุงสุกใหม่ และนักศึกษาใช้จ่ายค่าอาหารต่อวันประมาณ 21-30 บาท จากรายได้ทั้งหมดเดือนละประมาณ 1,001-1,500 บาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน

ห้องพรรณ เกิดพิทักษ์ และ มัลลวีร์ อุดลย์วัฒนศิริ (2527: 136-138) ได้ศึกษาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจิตของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2526 จำนวน 1,030 คน โดยใช้แบบทดสอบ SCL-90 พบว่าลักษณะสุขภาพจิตแต่ละด้านของนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์ปกติ ลักษณะสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปตามความคิดเห็นของนักศึกษาควรมปรับปรุงหรือทำให้ดีขึ้นอย่างมาก และลักษณะสุขภาพจิตแต่ละด้านกับสิ่งแวดล้อมของนักศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อลักษณะสุขภาพจิตแต่ละด้านของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

มัลลวีร์ อุดลย์วัฒนศิริ และคณะ (2528: 64-69) ได้ศึกษานุคลิกภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อแรกเข้า และบุคลิกภาพของนักศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากเข้ามาศึกษาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2522 จำนวน 336 คน และทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างเดิมอีกครั้งเมื่อนักศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2524 และใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ EPPS ซึ่ง บุญส่ง นิลแก้ว และ วิไลวรรณ ยามาลี ได้ดัดแปลงมาจาก Edwards Personal Preference Schedule พบว่า เมื่อแรกเข้าศึกษานักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพแต่ละด้านเรียงตามลำดับดังนี้ คือ การรู้สำนึก ความมีน้ำใจ ความอดทน ความมีไมตรีสัมพันธ์ ความเป็นระเบียบ การเข้าใจผู้อื่น ความเป็นอิสระ การเปลี่ยนแปลง ความสำเร็จ การยอมรับนับถือ การให้ผู้อื่นเอื้ออาทร ความมีอำนาจ การแสดงตัว ความก้าวร้าว และความสนใจทางเพศ และหลังจากเข้าศึกษาในระยะเวลาหนึ่ง นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยของบุคลิกภาพแต่ละด้านเรียงตามลำดับดังนี้คือ ความมีน้ำใจ การรู้สำนึก ความอดทน ความมีไมตรีสัมพันธ์ การเข้าใจผู้อื่น ความเป็นอิสระ ความเป็นระเบียบ การเปลี่ยนแปลง ความสำเร็จ ความมีอำนาจ การยอมรับนับถือ การให้ผู้อื่นเอื้ออาทร การก้าวร้าว การแสดงตัว และความสนใจทางเพศ

ละเอียต จงกลณี และคณะ (2529: 83-88) ได้ศึกษารูปแบบการจัดอาจารย์ที่ปรึกษา บทบาทหน้าที่และปัญหาในการให้คำปรึกษา โดยศึกษาจากนักศึกษาและอาจารย์ 12 คณะของมหาวิทยาลัยขอนแก่น จากอาจารย์ 254 คน และนักศึกษา 552 คน ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดอาจารย์ที่ปรึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีทั้งหมด 5 รูปแบบ คือ มีครูประจำชั้นควบคู่กับอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษามีนักศึกษาเพียงชั้นเดียว แต่ดูแลไปจนกว่านักศึกษาจะจบการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษามักศึกษาหลายชั้นเป็นความดูแล รูปแบบผสมผสานระหว่าง 1, 2 และ 3 และอาจารย์ที่ปรึกษา 2 ชุด คือ เมื่อก่อนเลือกวิชาเอก และหลังเลือกวิชาเอก ส่วนบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่เป็นอยู่จริงและที่คาดหวังของนักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาในแต่ละรูปแบบมีความแตกต่างกัน โดยที่รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่มีปัญหาน้อยที่สุด เพราะจำนวนข้อความแตกต่างและความเป็นจริงไม่แตกต่างกันมากที่สุด และรูปแบบที่ 5 มีปัญหามากที่สุด เพราะความคาดหวังและความเป็นจริงแตกต่างกันมากที่สุด สำหรับปัญหาของระบบอาจารย์ที่ปรึกษาตามทัศนะของนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษามีความเห็นว่ปัญหาใหญ่ที่สุด คือ การที่นักศึกษาไม่มีโอกาสได้เลือกอาจารย์ที่ปรึกษาด้วยตนเอง และปัญหารองลงมาตามลำดับ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาไม่เห็นความสำคัญของการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาไม่ใกล้ชิดกับนักศึกษา นักศึกษาขาดข้อมูลด้านต่างๆ และอาจารย์ที่ปรึกษาถือตัวไม่เป็นกันเองกับนักศึกษา ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษามีความเห็นว่ ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ นักศึกษาไม่เข้าใจความสำคัญของการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และปัญหารองลงมาตามลำดับ ได้แก่ การที่อาจารย์ที่ปรึกษามีงานอื่นล้นมือ การขาดการประเมินการทำงานของอาจารย์ที่ปรึกษา การขาดการประสานงานด้านอาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับตัวเอง

สุริมาศ ธนพฤทธิบดี และ พิทยา กิจวิจารณ์ (2530: 78-89) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2529-2530 พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีปัญหามากกว่านักศึกษาชั้นอื่นฯ ทั้ง 3 ด้าน คือ ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านส่วนตัวและสังคม นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีปัญหาด้านการเรียนน้อยที่สุด ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 6 มีปัญหาด้านเศรษฐกิจกับปัญหาด้านส่วนตัวและสังคมน้อยที่สุด และนักศึกษาส่วนหนึ่งเห็นว่าควรปรับปรุงหลักสูตร การจัดการระบบการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การจัดสรรทุนการศึกษา ตลอดจนสวัสดิการต่างๆ รวมทั้งความปลอดภัยในทรัพย์สินด้วย

พรณวิภา ธัญะคุปต์ (2530: 82-92) ได้ศึกษาวิถีชีวิตนักศึกษาแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทุกชั้นปี จำนวน 210 คน ในปีการศึกษา 2529 โดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพทั่วไป นักศึกษาแพทย์มีอายุระหว่าง 17-28 ปี มีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนสูง มีคะแนนเฉลี่ยสะสมสูงกว่า 2.50 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีฐานะปานกลางค่อนข้างยากจน การใช้ชีวิตใน

มหาวิทยาลัยนั้น นักศึกษามีเพื่อนสนิทอยู่ในชั้นเรียนเดียวกันมากที่สุด และเห็นด้วยว่าสิ่งสำคัญของการเรียนในชั้นเรียน คือ การเรียนรู้ที่จะเข้ากับเพื่อนคนอื่นๆ การใช้เวลาในกิจกรรมประจำวันของนักศึกษาใช้เวลาในการเข้าเรียนมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ และพฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ การอ่านตำราเรียน ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมด้านต่างๆ นักศึกษาคัดสินใจไม่ไปร่วมมากกว่าไป

สว่างจิต ศิริระชา (2531: 323-324) ได้ศึกษาชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในภาคต้น ปีการศึกษา 2528 ครอบคลุม 6 ด้าน คือ ด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านการเมืองการปกครอง และศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อชีวิตนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัย และเที่ยวเตร่ในเมืองขอนแก่น และท่องเที่ยวตามสถานที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านวัฒนธรรมประเพณี ส่วนใหญ่วัฒนธรรมประเพณีที่จัดขึ้นมีความสัมพันธ์กับนักศึกษาใหม่ ด้านสังคม นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์สนิทสนมในกลุ่มเพื่อนที่เป็นนักศึกษาด้วยกันมากกว่าบุคคลอื่น ด้านเศรษฐกิจ นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้จ่ายเงินเป็นค่าอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ด้านการศึกษา นักศึกษารุ่นพี่มีบทบาทสำคัญในการให้คำปรึกษา ด้านการเรียนแก่นักศึกษารุ่นน้อง นักศึกษาส่วนใหญ่จะอ่านหนังสือในช่วงสอบ และใช้ห้องสมุดเป็นจำนวนมากเฉพาะในช่วงที่ต้องการศึกษาค้นคว้า ทำรายงาน และอ่านหนังสือสอบ ด้านการเมืองการปกครอง การจัดกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษาส่วนใหญ่จะเกิดจากการเรียกร้องสิทธิและผลประโยชน์ และเนื่องมาจากความบกพร่องของการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ส่วนองค์ประกอบที่มีผลต่อชีวิตนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่ามีปัจจัยหลายประการที่ทำให้นักศึกษาประพฤติปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย สภาพมหาวิทยาลัย สภาพหอพักนักศึกษา วัฒนธรรมและประเพณีนักศึกษา ลักษณะการเรียนการสอน กลุ่มเพื่อน การบริหารงานของมหาวิทยาลัย ลักษณะนักศึกษา ครอบครัวและกลุ่มสังคมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย สภาพสังคม การเมืองการปกครองของประเทศ และสื่อสารมวลชน ปัจจัยดังกล่าวนี้มีผลต่อชีวิตนักศึกษาในแต่ละมิติหลากหลายแตกต่างกันไป ปัจจัยบางอย่างมีผลต่อชีวิตนักศึกษาเฉพาะบางมิติเท่านั้น และปัจจัยบางอย่างมีผลต่อชีวิตนักศึกษาในหลายมิติ

งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักศึกษา

งานวิจัยในประเทศ

สุวรงค์ โคว์ตระกูล (2504: 2, 19) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของนิสิตปีการศึกษา 2503-2504 ของคณะต่างๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่านิสิตส่วนใหญ่มีปัญหาทางด้านครอบครัว มีปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว ปัญหาทางบุคลิกภาพ คือ ต้องการมีอารมณ์ขัน วิตกกังวลเรื่องต่างๆ มากเกินไป ปัญหาเรื่องเพื่อนต่างเพศและเพศเดียวกัน ปัญหาสุขภาพ ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย และการเดินทางมามหาวิทยาลัย ปัญหาการเงินและการเรียน ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับอาจารย์ รู้สึกว่าอาจารย์ห่างเหินไม่ค่อยมีเวลาว่างให้นิสิตเข้าปรึกษา

สมบัติ โยษิตธรรม (2506: 135-136) สํารวจปัญหาการปรับตัวทางอารมณ์และสังคมของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ในปีการศึกษา 2505 พบว่านิสิตชายส่วนใหญ่ประสบปัญหาในด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การต้องรับผิดชอบตนเอง ความสัมพันธ์ในครอบครัว ต้องการคำแนะนำในการคบเพื่อนหญิง ความแตกต่างทางฐานะทางเศรษฐกิจในกลุ่มนิสิตด้วยกัน ที่อยู่อาศัย การมีเงินใช้ส่วนตัวไม่เพียงพอ และสัมพันธ์ภาพกับอาจารย์ ส่วนนิสิตหญิงส่วนใหญ่ประสบปัญหาในด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง กังวลใจในสิ่งเล็กๆ น้อยๆ การทำในสิ่งที่ต้องการ ความไม่สุภาพของเพื่อนชาย สุขภาพโดยทั่วไป และการเดินทางมามหาวิทยาลัย จะเห็นได้ว่านิสิตชายมีแนวโน้มจะมีปัญหามากกว่านิสิตหญิง

พ่องพรรณ นัฒรานนท์ (2511: 91-94) ได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาวิทยาลัยครูมหาสารคาม ที่หวังจะได้รับจากบริการแนะแนวของวิทยาลัย โดยสร้างแบบสำรวจความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาวิทยาลัยครูมหาสารคาม ปีการศึกษา 2510 จำนวน 774 คน ปรากฏผลดังนี้

นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องเหล่านี้ คือ

การเสริมสร้างบุคลิกภาพ

การคบเพื่อนเพศเดียวกันและต่างเพศ

การดำเนินชีวิตในวิทยาลัย

การศึกษาในชั้นสูงต่อไป
 การออกไปประกอบอาชีพ
 การสร้างนิสัยที่ดีในการเรียน
 ความสัมพันธ์กับครูอาจารย์
 ความสัมพันธ์ในครอบครัว
 ความเข้าใจในตนเอง
 การวางแผนการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ
 ความช่วยเหลือ เรื่องทุน

นิพนธ์ คันธเสวี (2518: 2) ได้ศึกษานักศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์ เกี่ยวกับการเรียนและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2518 พบว่า
 นิสิตประสบปัญหาดังนี้ หนึ่ง ความรู้ในบางวิชาไม่เพียงพอ ขาดแรงจูงใจในการเรียน มีทัศนคติ
 ไม่ดีต่อวิชาที่เรียน ปรับตัวกับระบบการเรียนไม่ได้ มีนิสัยทางการเรียนไม่ดี ขาด
 ความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตกับอาจารย์ มีปัญหาเศรษฐกิจ อาจารย์ไม่มีความสามารถในการ
 การสอน อาจารย์ดูหมิ่นนิสิต อาจารย์คิดว่าตนมีหน้าที่สอนอย่างเดียว ไม่ให้คำปรึกษากับ
 นิสิต ห้องเรียนไม่เพียงพอและมีบรรยากาศไม่เหมาะสม ตำรา เอกสาร วารสาร
 ในบางวิชาไม่มีเพียงพอ และนิสิตส่วนใหญ่ประสบปัญหาความยุ่งยากเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน

อรุณินทร์ นิมิตรนิวรณ์ (2522: 38-40) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา
 ส่วนตัวและสัมฤทธิ์ผลของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสำรวจปัญหาส่วนตัวของ
 นักศึกษา ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบสำรวจปัญหา Mooney Problem Check List ของ
 Mooney and Leonard V. Gordon ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ ปัญหาส่วนตัวด้านการ
 เงิน ด้านกิจกรรมและการบริการของมหาวิทยาลัย ด้านเพื่อนและการเข้าสังคม ด้าน
 ความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ด้านการปรับตัวทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผล
 ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยส่วนกลาง ปัญหาส่วนตัวด้านสุขภาพ ด้านการเงิน
 ด้านกิจกรรมและการบริการของมหาวิทยาลัย ด้านความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ด้าน
 ความเป็นอยู่ในครอบครัว ด้านการปรับตัวทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผล
 ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ปัญหาส่วนตัวทั้ง 9 ด้าน มี

ความสัมพันธ์พหุคูณกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ศิริลักษณ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2523: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีปัญหาเรียงลำดับมากไปน้อย ดังนี้ ปัญหาการเรียน ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการใช้เวลาว่าง ปัญหาสังคม ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาการเงิน และปัญหาครอบครัว
2. นักศึกษาชายมีปัญหาการเงิน ปัญหาที่อยู่อาศัย และปัญหาการใช้เวลาว่างมากกว่านักศึกษาหญิง ส่วนปัญหาอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน
3. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีปัญหาการเงินมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 ส่วนปัญหาอื่น ๆ นักศึกษาแต่ละชั้นปีไม่แตกต่างกัน
4. นักศึกษาที่อยู่หอพักของมหาวิทยาลัยมีปัญหาครอบครัวน้อยกว่านักศึกษาที่ไม่ได้อยู่หอพักของมหาวิทยาลัย ส่วนปัญหาอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน
5. นักศึกษาแต่ละคนมีปัญหาแตกต่างกันทุกด้าน ยกเว้นปัญหาสุขภาพ

สุภาพรรณ โคตรจรัส (2524: 6) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งค้นหาตัวทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากปัญหาการปรับตัวจำนวน 11 ด้าน ประชากรที่ศึกษาเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 2,009 คน ผลการศึกษาพบว่า นิสิตประสบปัญหา มากที่สุดในด้านการปรับตัวทางการเรียน ปัญหาที่นิสิตประสบค่อนข้างมาก ได้แก่ ด้านกิจกรรม สังคม และสันนาการ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ และส่วนตัว ด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ส่วนปัญหาที่นักศึกษาระบบค่อนข้างน้อย ได้แก่ ด้านการเงิน และที่อยู่อาศัย

นิตี ฤทธิพรพันธุ์ และคณะ (2525: 3, 19-27) ศึกษาการดำรงชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาสำคัญมากของนักศึกษาทั้งวิทยาเขต 6 อันดับแรก คือ เบื่อหน่ายต่อสภาพการแข่งขันกันเรียนในหมู่เพื่อนๆ จำนวนนักศึกษาในแต่ละห้องของหอพักมีมากเกินไป น้ำประปาหยุดไหลและไฟดับเสมอ มีปัญหาในการอ่านตำราภาษาอังกฤษ หาหนังสืออ่านประกอบการเรียนได้ยากมาก และมีการสอบบ่อยเกินไป เมื่อพิจารณาในระดับคณะพบว่า นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะ

ทรัพยากรธรรมชาติ และคณะวิทยาการจัดการ ต้องการฝึกฝนนอกเวลาในสาขาที่เรียนมากที่สุด นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์มีความกังวลและไม่แน่ใจว่าจบแล้วจะหางานทำได้หรือไม่ และนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการมีปัญหารู้สึกว่าจะขาดประสบการณ์ในการทำงาน และต้องการคำแนะนำหลังจากจบการศึกษาแล้ว นอกจากนี้ยังได้มีการศึกษาปัญหาในการหาหนังสืออ่านประกอบได้ยากมาก มีการสอนบ่นเกินไป ไม่มีสถานที่เหมาะสมสำหรับอ่านหนังสือหรือทำงาน และไม่กล้าเข้าพบอาจารย์

วรรณภา ปุรณโชติ และ วัชรวิ ทรัพย์มี (2527: 295-299) ได้ทำการศึกษาปัญหาและความต้องการของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย และการให้บริการคำปรึกษาแนะแนวกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 3,029 คน จากคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 10 แห่ง สำหรับปัญหาของนิสิตนักศึกษาปรากฏผล ดังนี้

ด้านการเงิน พบว่านิสิตนักศึกษาร้อยละ 5 ทางบ้านให้เงินใช้น้อยเกินไป ต้องทำงานนอกเวลาเพื่อหาเงิน นิสิตนักศึกษาร้อยละ 4 ผู้ปกครองจ่ายเงินให้ช้ากว่ากำหนด มีเงินไม่พอซื้อเครื่องแต่งกายที่จำเป็น ไม่พอซื้ออุปกรณ์การเรียน เกรงว่าจะเรียนไม่จบเพราะขาดเงิน นิสิตนักศึกษาร้อยละ 3 เป็นหนี้สินเพราะเอาเงินมาใช้จ่ายในการเรียน

ด้านกิจกรรมและการพักผ่อนหย่อนใจ พบว่านิสิตนักศึกษาร้อยละ 36 มีปัญหามากในเรื่องสถานที่นั่งทำงานหรืออ่านหนังสือในบริเวณมหาวิทยาลัยมีไม่เพียงพอ นิสิตนักศึกษาร้อยละ 29 มีตำราหรือหนังสืออ่านประกอบที่เป็นภาษาไทยมีไม่เพียงพอ นิสิตนักศึกษาร้อยละ 15-19 ไม่ได้ได้รับความสะดวกจากโรงอาหารและหน่วยอนามัยของมหาวิทยาลัย ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมทางศิลปะ ดนตรี หรือกีฬา นิสิตนักศึกษาร้อยละ 11-13 ไม่มีเวลาทำสิ่งที่ต้องการจะทำ และนิสิตนักศึกษาไม่ได้รับความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

ด้านเพื่อนและการเข้าสังคม พบว่านิสิตนักศึกษาร้อยละ 9 มีปัญหามากในเรื่องไม่มีใครเข้าใจตัวนิสิตนักศึกษา นิสิตนักศึกษาร้อยละ 7.8 ไม่มีใครเป็นที่ปรึกษา

ด้านบ้านและสภาพครอบครัว พบว่านิสิตนักศึกษาร้อยละ 10 เดินทางมาเรียนลำบาก นิสิตนักศึกษาร้อยละ 8 มีปัญหาด้านการเงิน

ด้านการปรับตัวด้านการเรียน พบว่านิสิตนักศึกษาร้อยละ 25 ไม่มีแผนการเรียนที่ดี กังวลในเรื่องการสอน นิสิตนักศึกษาร้อยละ 20.21 เรียนไม่เก่งในบางวิชา

นิสิตนักศึกษาร้อยละ 18 มีความรู้พื้นฐานต่ำในบางวิชา นิสิตนักศึกษาร้อยละ 16 อ่านหนังสือซ้ำ ขาดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเรียน นิสิตนักศึกษาร้อยละ 11-14 ขาดสมาธิในการเรียน ความจำไม่ดี ทำงานส่งไม่ทันกำหนดเวลา ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์อย่างเป็นกันเอง

ด้านความต้องการของนิสิตนักศึกษา พบว่านิสิตนักศึกษาร้อยละ 48 ต้องการความช่วยเหลืออย่างมากในเรื่องอุปกรณ์การเรียนให้เพียงพอ นิสิตนักศึกษาร้อยละ 47 ต้องการอิสรภาพในการเลือกเรียนวิชาที่ชอบบางวิชา นิสิตนักศึกษาร้อยละ 34 ต้องการตัวเตอร้ในวิชาต่างๆ นิสิตนักศึกษาร้อยละ 15 ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ยังพบว่านิสิตนักศึกษาชายมีความต้องการอิสรภาพในการเลือกวิชาที่ชอบบางวิชา เงินทุนอุดหนุนการศึกษา การทำงานนอกเวลาเพื่อหาเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนมากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง

อาโพรพรณ พุ่มศรีสวัสดิ์ (2530: 130-135) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการบริการด้านกิจการนักศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ทุกสาขาวิชา ๗ ค่าย ในปีการศึกษา 2528 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 562 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาด้านเพื่อนและการเข้าสังคม ปัญหาด้านครอบครัว ปัญหาด้านความรู้สึกรู้สึกผิดเกี่ยวกับตนเอง ปัญหาด้านบริการของมหาวิทยาลัย ปัญหาการเรียนและปัญหาด้านกิจกรรมนักศึกษาอยู่ในระดับน้อยถึงระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาพบว่า นักศึกษาชายมีปัญหาด้านการเงินมากกว่านักศึกษาหญิง และนักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาที่ต่างกัน มีปัญหาด้านการเงินแตกต่างกัน นักศึกษาหญิงมีปัญหาด้านความรู้สึกรู้สึกผิดเกี่ยวกับตนเองมากกว่านักศึกษาชาย นักศึกษาชายที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในบริเวณจังหวัดอื่น ๆ มีปัญหาการเรียน มากกว่านักศึกษาชายที่จบการศึกษาในบริเวณกรุงเทพมหานคร นักศึกษาหญิงที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในบริเวณกรุงเทพมหานคร มีปัญหาด้านครอบครัวและปัญหาด้านกิจกรรมนักศึกษา มากกว่านักศึกษาหญิงที่จบการศึกษาในบริเวณจังหวัดอื่น ๆ และนักศึกษาชายที่เรียนในสาขาวิชาที่ต่างกันมีปัญหาด้านครอบครัวแตกต่างกัน ส่วนความต้องการบริการด้านกิจการนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความต้องการบริการปฐมนิเทศ บริการแนะแนวและให้คำปรึกษา บริการทุนการศึกษา บริการด้านกิจกรรม

นักศึกษา และบริการอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความต้องการบริการด้านกิจการนักศึกษา พบว่านักศึกษาชายมีความต้องการบริการทุนการศึกษา และบริการอื่น ๆ มากกว่านักศึกษาหญิง และนักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาที่ต่างกัน มีความต้องการบริการทุนการศึกษาและบริการอื่นๆแตกต่างกัน

งานวิจัยในต่างประเทศ

คาร์ (Carr 1956: 1524) ได้ศึกษาปัญหาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ฟลอริดา ปีการศึกษา 1951-1952 โดยใช้แบบสำรวจปัญหามุนี้นัยสำหรับนิสิตนักศึกษา ใช้คะแนนเฉลี่ย (GPA) และคะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐาน ACE เป็นเกณฑ์ในการแยกกลุ่มเรียนดีและกลุ่มเรียนอ่อน กลุ่มเรียนดี คือ ผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมหรือคะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐานในกลุ่ม 10 เปอร์เซนต์สูงสุด และกลุ่มเรียนอ่อน คือ ผู้ที่คะแนนดังกล่าวในกลุ่ม 10 เปอร์เซนต์ต่ำสุด ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตเรียนดีและเรียนอ่อนกลุ่มละ 150 คน พบว่าในกลุ่มเรียนดีมีนิสิตหญิงมากกว่านิสิตชาย เมื่อพิจารณาร่วมปัญหาทั้งหมดพบว่า กลุ่มเรียนดีมีจำนวนปัญหาน้อยกว่ากลุ่มเรียนอ่อน และเมื่อแยกพิจารณาปัญหาในแต่ละด้านพบว่า กลุ่มเรียนอ่อนมีปัญหามากกว่ากลุ่มเรียนดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการปรับตัวทางการเรียน ปัญหาที่กลุ่มเรียนดีประสบมักเป็นปัญหาทั่วไป ส่วนปัญหาที่กลุ่มเรียนอ่อนประสบส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านการปรับตัวทางการเรียน ปัญหาที่กลุ่มเรียนดีมีความกังวลมากกว่ากลุ่มเรียนอ่อน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายระยะยาว และกังวลน้อยกว่าในปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายในปัจจุบัน เห็นได้จากการตอบปัญหาในด้านการเงิน ที่อยู่อาศัย และการงาน การปรับตัวทางด้าน การเรียนและหลักสูตรและการสอนน้อยมาก กลุ่มเรียนอ่อนมีการปรับตัวที่ต่ำกว่ากลุ่มเรียนดีในด้านกิจกรรมทางสังคมและนันทนาการ และความสัมพันธ์ทางสังคม กลุ่มเรียนดีที่ใช้เกณฑ์การพิจารณาโดยคะแนนเฉลี่ย มีการปรับตัวที่ต่ำกว่ากลุ่มเรียนดีที่ใช้เกณฑ์การพิจารณาโดยคะแนนทดสอบมาตรฐาน ทั้งกลุ่มเรียนดีและเรียนอ่อนมีปัญหาในด้านการปรับตัวทางส่วนตัวและสังคมมากกว่าทางด้านศาสนา ปรัชญา และความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับระดับชั้น พบว่านิสิตจากชั้นปีที่ 1-3 ชั้นปีที่ 4 มีแนวโน้มของปัญหาลดลงตามลำดับในทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่งอาจสรุปได้ว่าเมื่อเรียนสูงขึ้นความสามารถที่จะเผชิญปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมีมากขึ้น

ออ มิสบี แอล แฮรี่ (Or Msby L. Harry 1960: 1126) ได้สำรวจปัญหาและความต้องการบริการสวัสดิการนิสิต ในปี ค.ศ.:1960 โดยใช้แบบสำรวจปัญหาของมูนีย์ (Mooney Problem Checklist) สำรวจปัญหาของนิสิตในวิทยาลัยเหมืองแร่และเทคโนโลยีมิชิแกน ปรากฏผลดังนี้คือ

1. นิสิตมีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ด้านอาชีพ กิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมเพื่อการปรับตัวในสังคม การเงิน และสันตนาการ
2. นิสิตที่แต่งงานแล้วมีความต้องการและมีปัญหาด้านการเงิน ที่อยู่อาศัย และงานอาชีพ มากกว่านิสิตที่ยังไม่แต่งงาน

เซนา (Sena 1966: 351-355) ได้ทำการสำรวจสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย ใน 11 ด้าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิทยาศาสตร์ 126 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่พบความสำเร็จปานกลาง และต่ำ กลุ่มละ 42 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่พบความสำเร็จต่ำมีปัญหาด้านการเงิน สภาพที่อยู่อาศัย และการหารายได้ มากกว่ากลุ่มที่พบความสำเร็จสูง แต่มีปัญหาทางสังคมน้อยกว่า กลุ่มที่พบความสำเร็จต่ำมีความต้องการที่จะอภิปรายถึงปัญหาให้กับบุคลากรให้คำปรึกษาของมหาวิทยาลัยเมื่อมีโอกาสมากกว่ากลุ่มที่พบความสำเร็จปานกลางและสูง ส่วนลำดับความสำคัญของปัญหาที่พบบ่อยในทั้ง 3 กลุ่ม คือ ด้านการปรับตัวทางการเรียน ด้านกิจกรรมทางสังคมและการพักผ่อนหย่อนใจ ด้านการเข้าสังคมและบุคลิกภาพ ด้านอนาคตเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ ด้านความรู้สึกรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง และด้านเพศสัมพันธ์

ปีเตอร์สัน (Peterson 1967: 2076-A) ได้ทำการศึกษาระยะยาวถึงลักษณะนักศึกษาที่ออกกลางคัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐยูทาห์ ปี 1959 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ออกกลางคันมีลักษณะการมองปัญหาและความสนใจจำกัด มองอนาคตในแง่ร้าย เกียจคร้าน สับสนง่าย ไม่เข้าสังคม ส่วนนักศึกษาที่เรียนจบมีลักษณะที่เชื่อมั่นในตนเอง มีความยอมรับตนเองสูง มีสติมั่นคง พุดจาคล่อง มีความสง่าเป็นที่เชื่อถือ มีความสามารถฉลาดรอบรู้ มีนิสัยในการเรียนดี มีปัญหาทางด้านส่วนตัว ครอบครัว และการปรับตัวน้อยกว่านักศึกษาในกลุ่มที่ออกกลางคัน

จอร์จ โดมิโน และ มารียานน์ วี.ดี. กรูท (George Domino and Maryanne V. De Groote 1978: 33-36) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของนิสิต

ที่ไปขอรับบริการให้คำปรึกษาของมหาวิทยาลัย กับนิสิตที่ไม่ได้ไปขอรับบริการ โดยใช้แบบสำรวจปัญหาของมนุษย ค่าเนในการสำรวจปัญหาของนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยฟอร์ดแฮม (Fordham University) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นสองประเภท คือ นิสิตที่เคยไปขอรับบริการให้คำปรึกษาจากมหาวิทยาลัย กับนิสิตที่ไม่เคยไปรับบริการ กลุ่มละ 200 คน ปรากฏผลการวิจัยดังนี้คือ นิสิตที่ไปขอรับบริการให้คำปรึกษามีปัญหามากกว่า นิสิตที่ไม่เคยขอรับบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในปัญหาต่างๆแทบทุกด้าน ดังนี้ ปัญหา ด้านสุขภาพ ด้านสังคมและกิจกรรมสันทนาการ ด้านส่วนตัว ด้านเพศ การคบเพื่อนต่างเพศ ด้านครอบครัว ด้านการปรับตัวเกี่ยวกับการเรียน และด้านโครงการศึกษาต่อและประกอบอาชีพในอนาคต สำหรับปัญหาด้านเศรษฐกิจและสภาพความเป็นอยู่ นั้น พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างนิสิตที่เคยรับบริการกับไม่เคยรับบริการให้คำปรึกษา และนิสิตทั้งสองกลุ่มมีปัญหาด้านน้อย ซึ่งผู้วิจัยได้วิจารณ์ว่าเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยนี้เป็นมหาวิทยาลัยเอกชน นิสิตส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะปานกลางไม่ขัดสน และนิสิตส่วนมากอาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง จึงไม่ค่อยมีปัญหาด้านเศรษฐกิจและสภาพความเป็นอยู่

พาลลาดีโน และ ทรีออน (Palladino and Tryon 1978: 497-501) ได้ใช้แบบสำรวจปัญหามนุษย์สำหรับนิสิตนักศึกษาฉบับปรับปรุงในปี ค.ศ. 1950 มาทดสอบเปรียบเทียบปัญหานิสิตชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 1969 และปีการศึกษา 1976 พบว่านิสิตชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 1976 มีปัญหามากกว่านิสิตที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 1969 อย่างมีนัยสำคัญในด้านการเงิน ที่อยู่อาศัย และการทำงาน ด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการปรับตัวทางการเรียน และด้านบ้านและครอบครัว และรวมปัญหาทั้งหมด นิสิตหญิงมีปัญหาตกว่านิสิตชายอย่างมีนัยสำคัญในปัญหา 8 ด้าน

คอปติก และ เดวิตโต (Koplik and DeVito 1986: 124-130) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหานิสิตชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 1976 และปีการศึกษา 1986 โดยใช้แบบสำรวจปัญหามนุษย์สำหรับนิสิตนักศึกษา พบว่านิสิตชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 1986 มีปัญหามากกว่านิสิตที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 1976 ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาทางกายภาพและสุขภาพ มีปัญหาเกี่ยวกับน้ำหนักเกิน การนอนหลับ การออกกำลังกาย ด้านการเงิน สภาพความเป็นอยู่และการมีงานทำ มีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาเงิน

ต้องทำงานบางเวลาและเป็นหนี้เงินยืม ด้านกิจการทางสังคมและกิจกรรมสันถนาการ มีปัญหาไม่มีเวลาให้ตนเองอย่างเพียงพอ และต้องการปรับปรุงลักษณะท่าทางของตน ด้านความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาและสังคม นักศึกษาหญิงรู้สึกด้อย และนักศึกษาชายต้องการเป็นที่นิยม ด้านความสัมพันธ์ทางจิตวิทยาและส่วนตัว มีปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับความขี้เกียจและความวิตกกังวล ด้านเพศและการแต่งงาน นักศึกษารู้สึกกลัวที่จะสูญเสียคนรัก ด้านบ้านและครอบครัว นักศึกษารู้สึกเบื่อหน่ายครอบครัว ด้านศีลธรรมและศาสนา นักศึกษาเสียใจที่ไม่ได้ไปโบสถ์บ่อยๆ และต้องการจะรู้สึกใกล้ชิดพระเจ้า ด้านการปรับตัวทางการเรียนการสอน มีปัญหาในวิธีที่ศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และกลัวความล้มเหลว และด้านอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและการศึกษา นักศึกษามีความวิตกกังวลต่อความสำเร็จของชีวิตในอนาคต และจะเลือกเรียนวิชาที่จะเตรียมตัวสำหรับการมีงานทำ และนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชายมีปัญหาที่แตกต่างกัน